

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Katedra pedagogiky

Bakalářská práce

Praha 2019

Vedoucí práce: Mgr. Tereza Komárková, Ph.D.

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Katedra pedagogiky

Bakalářská práce

Růžena Horáčková

Zařazení dvouletých dětí do běžné mateřské školy

The inclusion of the two-year-olds to ordinary kindergarten

Praha 2019

Vedoucí práce: Mgr. Tereza Komárková, Ph.D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 21. dubna 2020

Růžena Horáčková

Klíčová slova (česky)

dvouleté děti, tříleté děti, předškolní vzdělávání, podmínky vzdělávání, vývoj dítěte, adaptace, rámcový vzdělávací program

Klíčová slova (anglicky):

two-year-olds, |three-year-olds, preschool education, conditions of learning, child evolution, adaptation, Framework Educational Program

Abstrakt (česky)

V této bakalářské práci se zabývám problematikou zařazení dvouletých dětí do běžné mateřské školy. V teoretické části se zaměřím na vývoj a srovnání dvouletých a tříletých dětí, včetně porovnání rozdílů jejich potřeb a vývojových zvláštností, a také na to zda jsou dvouleté děti schopné zvládnout doporučené výstupy v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání. Pro empirickou část jsem zvolila výzkum kvalitativní metodou. Výzkum povedu formou rozhovoru a dotazníkového šetření, kde oslovím 10 pedagogů mateřské školy, kteří mají zkušenost s dvouletými dětmi, jak hodnotí vstup a připravenost dětí. Cílem praktické části této práce je zjistit názor pedagogů mateřských škol na problematiku dvouletých dětí v mateřské škole a jejich podmínek pro vzdělávání.

Abstract (in English):

In this bachelor thesis I deal with the issue of inclusion of two-year-old children in a regular nursery school. In the theoretical part I will focus on the development and comparison of two-year-old and three-year-old children, including a comparison of their needs and developmental differences. Comparing whether two-year-olds are able to cope with the recommended outcomes in the Framework Educational Program for Pre-school Education. The empirical part I chose by the research of the qualitative method. The research will be conducted in the form of an interview and a questionnaire survey, where I address 10 teachers of kindergarten, who have experience with two-year-old children, how they evaluate the entry and readiness of children. The aim of the practical part of this work is to find out the opinion on the issue of two-year-old children in kindergarten and their conditions for education through the eyes of a kindergarten teacher.

Poděkování

V úvodu své bakalářské práce chci poděkovat paní Mgr. Tereze Komárkové, Ph.D. za vstřícnost a ochotu při vedení mé práce.

Obsah

Úvod	16
TEORETICKÁ ČÁST	17
1 batolecí období dvouleté	17
1.1 Fyzický vývoj, jemná a hrubá motorika	17
1.2 Vývoj řeči	18
1.3 Socializace a emocionální vývoj.....	18
1.4 Kognitivní vývoj	19
2 předškolní období tříleté.....	21
2.1 Fyzický vývoj, hrubá a jemná motorika	21
2.2 Socializace a emocionální vývoj.....	21
2.3 Vývoj řeči	22
2.4 Kognitivní vývoj	23
3 Porovnání rozdílů vývoje a potřeb	25
4 Podmínky vzdělávání dvouletých dětí	27
4.1 Materiální podmínky.....	27
4.2 Hygienické podmínky	28
4.3 Stravování, životospráva.....	29
4.4 Personální podmínky	29
4.5 Psychosociální podmínky	29
4.6 Bezpečnostní podmínky.....	30
5 RVP pro PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ.....	32
5.1 Dítě a jeho tělo	33
5.2 Dítě a psychika.....	34
5.3 Dítě a ten druhý.....	34
5.4 Dítě a společnost.....	34
5.5 Dítě a svět	34

6	Vstup dětí do mateřské školy	36
	PRAKTICKÁ ČÁST	40
7	Dotazníkové šetření a skupinový rozhovor	40
8	Vyhodnocení dotazníkového šetření	42
9	Vyhodnocení skupinového rozhovoru	53
10	ZHODNOCENÍ VÝZKUMU.....	55
11	ZÁVĚR.....	57
12	SEZNAM LITERATURY	59
13	PŘÍLOHY	61

ÚVOD

Téma přijímání dvouletých dětí do mateřských škol se stává čím dál častějším a aktuálnějším. Toto téma jsem si vybrala, jelikož pracuji v mateřské škole víc než 10 let, a tudíž mám k této problematice velmi blízko.

Existuje spousta pohledů i názorů na tuto problematiku, avšak nejdůležitější je uvědomit si značné rozdíly mezi dvouletým a tříletým dítětem, které jsou přijímány do mateřských škol. Každé dítě má jiné potřeby, také se může stále lišit jejich denní režim. Ať už je to pomoc s jídlem, pomoc s toaletou či překonání strachu z neznámého prostoru a kolektivu.

V prvních kapitolách bude popsáno batolecí období dvouleté (vývoj řeči, socializace, kognitivní vývoj) a ty samé parametry budou popsány u tříletých dětí. Následně budou srovnány zásadní rozdíly. V další kapitole budou podrobněji popsány jednotlivé podmínky vzdělávání dvouletých dětí (bezpečnosti, personální, psychosociální, životosprávy, atd.). Poslední kapitola bude věnována vstupu dvouletých dětí do mateřských škol a jeho uzákonění.

Toto téma lze rozdělit do několika rovin. Potřeba rodičů, kteří z existenčních důvodů (finance, bydlení, atd.) potřebují jít do práce a umístit někde dítě. Poté potřeba dítěte, které ještě v tomto věku bývá takové, že potřebuje osobu, která se mu věnuje a dodává mu pocit bezpečí, pomáhá mu překonat například strach z neznámého prostředí, kolektivu, atd.

TEORETICKÁ ČÁST

1 BATOLECÍ OBDOBÍ DVOULETÉ

Charakteristické pro batolecí období je osamostatňování a tzv. uvolňování z různých vazeb (období autonomie). Především vazba na matku se postupně uvolňuje. Batole se snaží o prosazení svých kompetencí, ale zároveň zjišťuje své limity. Proto je důležitá jeho pevná kontrola a výchova, matka stále hraje nejdůležitější roli v životě dítěte.¹

1.1 Fyzický vývoj, jemná a hrubá motorika

Co se týče pohybu a **fyzického vývoje**, každý nový pohyb je pro batole experimentem, který se snaží neustále opakovat. Dvouleté dítě vyrostle již průměrně o 7,6 cm až 12,7 cm za rok a jeho výška se pohybuje v rozmezí mezi 86 a 96 cm.²

Z psychologického hlediska jsou v tomto věku nejdůležitější dva druhy svalového pohybu, a to retence a eliminace. Retence je udržení něčeho a eliminací se rozumí tendence něco pustit, zahodit nebo opustit místo, kde už nechce být. S tím právě souvisí i schopnost regulovat vyměšování. Dítě je tedy schopno udržovat čistotu, až když ovládá oba druhy těchto pohybů.³

Dvouleté dítě chodí už tak dobře, že téměř nepadá, umí dobře utíkat a zvládá těžší terén. Samo se rozběhne, zastaví a nespadne. Také dokáže vyjít schody, avšak ještě nezvládá střídání nohou. Většina batolat v tomto věku už umí skákat z malé výšky a s jistotou jezdit na odrážedle. Jemnou motoriku už ve dvou letech zvládá také dobře, dokáže přiřadit různé geometrické tvary ke správným otvorům a také bývá schopno nakreslit přímou čáru či udělat tužkou určitý kruhový pohyb. Dokáže udržet hrníček či sklenici v jedné ruce, rádo přesypá písek, přelévá vodu, atd. Co se týče oblékání, většinu oblečení si dokáže sundat samo a jednoduché části (např. čepici, šálu) i obléct. Hrubou motoriku zvládá dobře, umí rozepínat knoflíky nebo rozevírat velké zipy. Také je schopno otevřít klikou dveře. Vyšplhá již na židli či na sedačku, otočí se a sedne si. Umí z ní také slézat. Jezení a pití už zvládá samostatně, zatím ale pouze lžičkou či vidličkou v jedné ruce.⁴

---

¹ Vágnerová, 2012. s. 121

² Allen, Marotz, 2002, s. 44

³ Vágnerová, 2012. s. 121

⁴ Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 72-23

1.2 Vývoj řeči

Ve druhé polovině druhého roku začínají batolata chápat symbolický význam slov a dochází tak u nich k velkému pokroku v mluvení a **komunikaci**. Jakmile začíná používat více a více slov, začíná uvažovat a poznávat svět na mnohem vyšší úrovni. Do dvou let bylo jeho myšlení vázáno na reálné činnosti a předměty, ale postupně přechází jeho myšlení na činnosti konané pouze v jeho představách. Děti již začínají kombinovat slova do dvouslovných sdělení. Cca ve 2,5 letech umí pojmenovávat věci, které vidí například v knížce či v prostoru, a také už umí říct říkanku. Samozřejmě slov, kterým dítě pouze rozumí, je mnohem více než těch, které opravdu využívá ve svých sděleních. Začíná si také říkat svým jménem, díky čemuž si uvědomuje svou vlastní identitu.⁵

Nejčastěji se objevují jako první ty hlásky, které se tvoří pomocí rtů (P, B, M), z nichž dítě tvoří slova jako baba, mama, papa. Postupně přichází na hlásky T, D. Děti do tří let nejčastěji nahrazují sykavky C, S, Z hláskou T (např. husa - huta).⁶

Vývoj řeči je u většiny dětí velmi podobný, nejprve se aktivní slovní zásoba rozvíjí jen pomalu, od určitého okamžiku naopak nastoupí strmý růst. V určení rozsahu slovní zásoby se autoři různí. Nicméně nejčastěji uváděné průměrné hodnoty jsou cca 6-10 slov v jednom roce, 20 až 30 slov v roce a půl, cca 300 slov ve dvou letech a kolem 1000 slov ve třech letech. Z uvedených hodnot vyplývá, že v druhé půlce batolecího období se děti naučí průměrně dvě až tři nová slova denně. Největší část batolecího slovníku tvoří podstatná jména. Na konci batolecího období většina dětí začíná používat souvětí vyjadřující časovou následnost, podmínku či příčinné souvislosti, i když místy nepřesně a gramaticky ne zcela správně. Mezi nejčastěji používaná slova patří máma a bonbon.⁷

Některé děti mají velký problém s řečí a komunikací. Neumí mluvit a nebo jen velmi málo.

1.3 Socializace a emocionální vývoj

Dítě získává ve svém kruhu různé role a vytváří si především rodinnou identitu. To znamená, že si je vědomo lidí, kteří jsou v jeho úzkém kruhu, a odlišuje další, tzv. „cizí“ lidi.

Dvouleté dítě už se také začíná více **socializovat** a spolupracovat se svými vrstevníky. Zpočátku pouze podáním hračky či tahanice o ni, později už také hrou ve dvou. Je proto

---

⁵ Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 75-77

⁶ Kutálková, 2010, s. 12

⁷ Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 75-77

důležité dítě brát mezi kolektiv ostatních dětí, například na hřiště či do dětského koutku. Je však žádoucí počítat s možným konfliktem, protože emoce těchto batolat jsou velmi vznětlivé a intenzivní. Většinou tento konflikt bývá kvůli hračce.⁸

Mezi **nejoblíbenější hračky** v tomto věku patří plyšové hračky, panenky, autíčka či hra na něco (např. vaření, uklízení, atd.) - má zájem napodobovat všechny činnosti, které vidí doma. Dokáže se také dobře vcítit do hudby, tančí, dělá určité pohyby a i si samo pobrukuje. Některé děti v tomto věku již také zvládají vcítění se do druhých. Například když vidí, že druhé dítě brečí, utěší ho (pusinkou či objetím).⁹

Mezi emoční složku v tomto věku patří také žárlivost, například k mladším sourozencům. Na jeho úkor totiž bývá přesunuta pozornost na mladšího sourozence. Velmi pomáhá to, že starší sourozenec je zapojen do jakékoliv činnosti a napomáhání s tím mladším, aby se cítil potřebný a důležitý. Je dobré mu vysvětlit vše ještě před tím, že se miminko narodí.

Dítě ve dvou letech je stále silně závislé na matce nebo i jiném rodinném členovi a nemělo by docházet k nucenému delšímu odloučení. Avšak i přesto je okruh jeho sociálních vztahů rozšiřován, vyvíjí se vztah s prarodiči, tetami, strýci. Proto odloučení od matky snáší lépe v přítomnosti jiných členů rodiny, které zná.

Ještě stále se dítě může 1x za noc vzbudit, ale většinou po čaji či mléku zase usne. Většinou už to bývá jen proto, že potřebuje cítit blízkost rodiče. Přes den chodí spát ještě jednou.

1.4 Kognitivní vývoj

Dítě využívá symbolického myšlení tak, že skutečné pojmy jsou spíše „předpojmy“, založené na vedlejších, nepodstatných vlastnostech. Batole se v průběhu života neustále musí přizpůsobovat sociálnímu i fyzikálnímu světu starších osob, kterým ještě nerozumí. Pro citovou a intelektuální rovnováhu dítěte je nezbytné, aby mohlo vykonávat i činnosti, které nejsou motivovány adaptací ke skutečnosti, ale naopak asimilací k sobě samému bez nátlaku a sankcí. Například krmí plyšového medvídka kostičkami (v domnění, že jde o bonbony). Nerozlišuje individuální pojmy a obecnost třídy (například vidí na cestě pejska, a když ho uvidí poté jinde, myslí si, že se objevuje znovu na různých místech).¹⁰

---

⁸ Gregor a Kropáčková, 2016, s. 114

⁹ Allen, Marotz, 2002, s. 45

¹⁰ Langmeier, 2006, s. 80

Dítě má v tomto světě spoustu informací a každý den přináší informace nové. Jeho znalosti jsou však útržkovité, chybí jim vzájemné propojení a pochopení obecněji platných pravidel. Představa o světě vypadá jako soubor mnoha vzájemně příliš nesouvisejících pohledů na různé oblasti. Je jako malý objevitel, malý dobyvatel. Objevuje prostor a jeho uspořádání, okolí přes svoje smysly, materiály a ovlivňuje tvary, objevuje své pohybové možnosti, řeč a svoji schopnost vyjádřit se, sebe sama, ale i druhé lidi, zajímají ho ostatní děti.¹¹

Orientace v čase je pro batolata ještě velmi obtížná, děti se soustředí na přítomnost a bezprostřední minulost. Hlubší minulost a budoucnost pro ně nemají příliš význam. Děti ani nerozumějí pojmům jako je zítra, příští týden, včera, brzy apod.

Co se týká **komunikace**, dokáže již říct své jméno a příjmení, využívá čím dál více slov, především ty, co slyší doma. Umí několik říkanek či jednoduchých dětských písniček. Dokáže se poznat na fotografii, umí samo jíst lžičkou i vidličkou a také se většina dětí začíná zbavovat plenek, chodit na nočník, a tím pádem si uvědomovat svůj močový měchýř.

---

¹¹ Vágnerová, 2012, s. 122

2 PŘEDŠKOLNÍ OBDOBÍ TŘÍLETÉ

Předškolní období začíná ve třech a končí v šesti letech. Ve třech letech končí tříleté dítě důležitou etapu, během které už se naučilo pohybovat stejným způsobem jako dospělý.

2.1 Fyzický vývoj, hrubá a jemná motorika

Ve třech letech dítě váží průměrně 15 kg a měří kolem 1 metru. V předškolním věku vyrostne dítě o 5-6 cm a na váze přibývá cca o 2 kg za rok. Také se začínají ukazovat dědičné vlivy, např. formování postavy, svaloviny, atd.

Tříleté dítě roste pomaleji než v prvních dvou letech života. Za rok vyrostne o 5 až 7,6 cm a průměrná výška je mezi 96 a 102 cm. Jeho rysy se začínají více podobat dospělému člověku a lze také lépe určit, komu z rodičů je podobné. Nohy obvykle rostou rychleji než ruce. Už má také všechny zuby.

Hrubý motorický vývoj se s věkem tří let ustálí. Dítě zvládá chodit do schodů i ze schodů samo a střídá přitom nohy. Bez problémů už chodí i běhá. Na chvíli dokáže udržet rovnováhu na jedné noze. Dokáže kopnout do většího míče, skákat na místě, jezdit na tříkolce, házet míč vrchem nebo ho chytat do rukou. Kromě kreslení si také umí hrát s plastelínou, přelévat tekutinu z jedné nádoby do druhé, nést nádobu s tekutinou, atd. Dokáže tužku držet už i mezi ukazovákem, prostředníkem a palcem. Umí se najíst samo, umýt se a utřít si ruce. Také si dokáže vyčistit zuby, i když ne důkladně. Většina dětí již také ovládá svůj močový měchýř, a tak už nemá plenky. Rády si hrají s velkými knoflíky, umí si rozepnout zip na oblečení. Může se již také projevit, zda dítě bude pravák nebo levák.¹²

Při stavbě kostek dokáže postavit 9-10 kostek na sebe, aniž by komín spadl. Co se týče kreslení, umí používat tužku i pastelky a dělat svislé, vodorovné i kruhové tahy.

2.2 Socializace a emocionální vývoj

Tříleté děti už lépe navazují vztahy a kamarádí se s ostatními vrstevníky. Tím už také opadá závislost na matce, která už není tak velká jako například kolem 2 let. Dítě je celkově samostatnější. Také je velice pravděpodobné, že pokud bude jiné dítě smutné nebo bude plakat, bude se ho snažit utěšit nebo mu nějak náladu zlepšit.¹³

---

¹² Allen a Marotz, 2002, s. 102

¹³ Bílková, nutriklub.cz

Dítě se celkově méně vzteká a má větší trpělivost. Ale stále umí zlobit a své rodiče naštvat nebo žárlit na mladšího sourozence. Ještě stále má strach například ze tmy, z neznáma nebo z cizích lidí. Dokáže již spát celou noc v kuse, ale pokud se v noci vzbudí, leží a čeká, než zase samo usne. Avšak můžou ho potkat občasné noční můry a bojí se příšer či tmy. Stále by mělo mít jeden denní spánek.

Již chápe, v čem spočívá střídání, ale ne vždy je ochotno se s druhými v nějaké činnosti střídat. Naopak je ale přátelské, vstřícné a často se snaží zavděčit. Přidává se k jednoduchým hrám a skupinovým činnostem, i když někdy ještě váhá. Při hrách zapojuje často představivost a fantazii. Často si také mluví samo pro sebe nebo si povídá s panenkami a plyšáky. Brání si vlastní hračky, někdy se může také chovat násilnický, vytrhávat ostatním dětem předměty z rukou, nebo je schovávat.¹⁴

V tomto věku už je velmi důležité, aby se dítě pohybovalo v kolektivu dětí a naučilo se tak nesobeckosti, navazování zdravých sociálních vazeb a například dokázalo i samo odporovat v případě, že se po něm vyžaduje nějaká činnost, která by mohla ohrozit jeho zdraví či sebevědomí.¹⁵

2.3 Vývoj řeči

Děti ve třech letech již dokáží vyslovit hodně hlásek správně, někdy je ale stále zaměňují (šišlají). Hlávky L, R, Ř stále vynechávají nebo je nahrazují jinou hláskou. Samozřejmě jsou i děti, které teprve začínají tvořit věty a používají pouze minimální počet hlásek.¹⁶

Děti již mluví o lidech, kteří nejsou přítomni, nebo o předmětech a různých událostech, které se neodehrávají bezprostředně (např. Anička má doma panenku). Také mluví o tom, co dělají ostatní (např. táta je v práci). Dokáže správně odpovědět na jednoduché otázky (např. Co je to? Co děláš?). Snaží se na sebe přivolávat čím dál větší pozornost, nejčastěji pomocí různých hraček či předmětů. Také začíná organizovat chování druhých, například řekne kamarádovi „Ty půjdeš první a já po tobě“. Nemělo by mít problém říkat základní etické fráze, jako děkuji či prosím. Má tendence komentovat různé situace, předměty a probíhající události.¹⁷

---

¹⁴ Allen, Marotz, 2002, s. 105

¹⁵ Bílková, nutriklub.cz

¹⁶ Kutálková, 2010, s. 15

¹⁷ Allen, Marotz, 2002, s. 104

Kolem 3 let může dojít k poruše řeči, nejčastěji koktavosti. Důvodem je to, že děti si osvojují spoustu nových slov, které poté chtějí používat, ale nemohou si na ně vzpomenout, a tak se zarazí a řeknou například jen první slabiku. Stává se také, že spoustu slov zkomolí nebo použijí jiný výraz.¹⁸

S tímto věkem také přichází období otázek. Dítě se začíná vyptávat na věci, které nezná a žádá si vysvětlení stále a stále dokola. Pro rodiče to bývá mnohdy vyčerpávající, ale je důležité mít trpělivost a vše dítěti vysvětlit. Rozvíjí se také jeho komunikační kanál a zvyšuje se i důvěra. Mezi nejčastější otázky patří „Proč?“ nebo „Co to je?“.

Pokud dítě hledá k vyjádření správný tvar slova, je dobré jej šetrně opravit. Oprava ale není nutná vždy, aby to dítě od mluvení neodradilo. Je také dobré se ptát na názory dítěte, má pak radost z toho, že se samo rozhodlo. Je dobré používat už delší a složitější věty, a pokud dítě něco říká, tak se k němu otočit a věnovat mu pozornost.¹⁹

2.4 Kognitivní vývoj

Třiletému dítěti je vhodné již předčítat různé pohádky a příběhy před spaním, je schopno je pozorně poslouchat a případně i komentovat, zvláště pokud se vyprávění týká domova či rodinných událostí. Při prohlížení knížek už také komentuje různé obrázky a příběhy, předstírá, že čte. Vhodné jsou pro něj také knihy, které ukazují protiklady, nebo naopak slova si podobná. Je totiž schopno již rozlišit slova, která znějí podobně.²⁰

Dokáže si již většinu času zahrát samo, nejčastěji tak, že předstírá různé činnosti. Většinou se jedná o činnosti, které vidí u maminky v domácnosti (tj. vaření, zametání, žehlení či vysávání). Také krmí panenku či jiné plyšáky, ukládá je ke spánku, chová, přikrývá, atd. Kluci si již hezky vyhraji s autíčky, jsou schopni připínat přívěs k nákladnímu autíčku, odjíždět s ním a napodobovat při tom zvuk motoru.²¹

Hezky rozlišují základní tvary (čtverec, trojúhelník, obdélník, kruh) a dokáží přiřadit k těmto tvarům různé kostičky či vkládačky. Také se orientují v barvách či velikostech. Umí určit,

---

¹⁸ Kutálková, 2010, s. 15

¹⁹ Kutálková, 2010, s. 15

²⁰ Allen, Marrotz, 2002, s. 103

²¹ Allen, Marrotz, 2002, s. 103

který míček je větší, nebo který míček je například červený. Také by mělo umět počítat alespoň do 5 a definovat, kde je například více kostek.²²

Částečně také začíná chápat pojem času a trvání, užívá příslovečná určení času typu „celý den“, „pořád“, atd. Určitě nepochopení však dosud zůstává.

---

²² Allen, Marrotz, 2002, s. 103

3 POROVNÁNÍ ROZDÍLŮ VÝVOJE A POTŘEB

Období mezi druhým a třetím rokem je v životě dítěte velmi důležitým a významným obdobím, ve kterém dochází k intenzivnímu rozvoji řeči, k výraznému osamostatňování a expanznímu rozvoji motorických dovedností, především zdokonalování pohybových aktivit.

Je nutné podotknout, že každé dítě je jiné, co se týče vývoje i potřeb. U každého jedince probíhá vývoj jinou intenzitou a rychlostí. Tyto rozdíly mohou být dané dědičností, charakterem i osobností dítěte nebo podmínkami, ve kterých dítě žije. I když mohou být tyto rozdíly někdy dost veliké, je třeba proces nijak neurychlovat a brát na vědomí, že každé dítě si na své přijde samo a svým tempem.

Co se týče pohybu, je samozřejmé, že dvouleté dítě je ještě stále nemotorné a teprve piluje různé dovednosti, kdežto tříleté dítě se již lépe koordinuje a pohybuje se jako dospělý člověk. Je také třeba menšímu dítěti uzpůsobit hračky a prostor. Při počtu více dětí je třeba dvouletého více hlídat, protože má ještě tendence zakopávat o druhé, narážet do nich, atd. Také je důležité si uvědomit, že neujde tolik, co větší děti. Velký rozdíl se týká také toho, že tříleté dítě má již všechny zuby a dvouletému ještě dorůstají, proto je někdy důležité přizpůsobit stravu v mateřské škole. Dvouleté dítě ještě zcela nepokouše například mrkev. Je také velmi pravděpodobné, že dvouleté dítě ještě není schopno si naplno uvědomovat svůj močový měchýř, a tak je možné, že stále nosí plenky a neumí si ještě říct o nočník nebo toaletu.

U jemné motoriky je třeba také dbát na různé odlišnosti. Je třeba mít v mateřské škole různé druhy stavebnic, protože dvouleté dítě umí postavit kostky pouze vertikálně, kdežto tříleté už i horizontálně. Také na sebe postaví více kostek, než to mladší. Některé mateřské školy disponují také plastovým nádobím, protože dvouleté dítě ještě není schopno unést hrnek s vodou, aniž by ji vylilo. V současnosti se ale stále více rozvíjí montessori učení a i mladší děti mají k dispozici keramické nádoby, aby si uvědomily, co se může stát, když je upustí. Snaží se také více, než u nádobí plastového, kde ví, že když je pustí, nic se nestane.

Některé dvouleté děti se ještě nezvládají nakrmit samy a to bývá mnohdy problém v mateřských školách, protože učitelky na krmení dětí nemají prostor. Tříleté dítě už se bez problémů nají samo. Také si samo odnese nádoby. To samé se týká oblékání a vysvlékání,

kdy dvouleté dítě ještě není schopno se samo obléci či vysvléci. Umí si již samo sundat čepici či rozepnout boty na suchý zip, ale ještě nezvládá obutí bot či oblečení bundy.

Co se týká řečových dovedností, dvouleté dítě si už umí říct o pití či jinou potřebu, avšak pouze jedním či dvěma slovy (např. čůrat, pít). Tříleté dítě již dojde za učitelkou a řekne celou větou, že se mu chce na záchod, nebo že má žízeň. Nemá problém si například pro pití zajít samo. Dvouleté dítě o sobě stále mluví ve třetí osobě, ale to tříleté o sobě mluví jako „já“. Každopádně dvouleté dítě je již schopno se s druhými domluvit a to je důležité.

Dvouleté dítě je stále více závislé na matce, kdežto tříleté má menší problém se od rodičů na nějakou dobu odloučit a snadněji si zvyká na nové lidi či prostředí.

U tříletých dětí je možné, že se bude k dvouletým projevovat žárlivost, protože se jim budou učitelky více věnovat (ať už při stravování, kreslení či oblékání). Teoreticky už by mělo mít dost rozumu, aby své emoce regulovalo. Dvouleté děti své emoce ještě nejsou schopny až tak potlačovat, a proto je možné, že když jedno dítě ve třídě brečí, ostatní děti v tomto věku budou brečet či se vztekat také. Co se týče socializace, dvouleté dítě zatím vyhledává spíše společnost dospělého a naopak to tříleté již vyhledává ostatní děti, s kterými si chce hrát a povídat. Dvouleté dítě spíše pozorují ty ostatní děti, jak si hrají a jejich hru napodobují. Jsou ochotny své hračky ostatním dětem půjčit, tříleté děti si své hračky spíše schovávají nebo je ostatním dětem berou.

V kognitivním vývoji až tak veliký rozdíl není. Obě věkové kategorie potřebují stále nějakou hru a činnost. U dvouletého dítěte je jeho soustředěnost stále ještě nestálá, u žádné činnosti či hry nevydrží moc dlouho. Tříleté dítě je už více soustředěno a dokáže například poslouchat příběh či pohádku alespoň 10 minut v kuse nebo si hrát na něco po delší dobu. Tedy úroveň hry dvouletého dítěte je stále o dost nižší než tříletého.

4 PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ DVOULETÝCH DĚTÍ

Zvýšený zájem rodičů o zařazení dětí mladších tří let do mateřských škol je současný problém, který se neustále řeší a má řadu výhod i nevýhod. Návrh na zařazení dvouletých dětí do mateřských škol vznikl na základě podpory rodin. Cílem je, aby rodiče byli schopni sladit pracovní i rodinný život. Při tomto návrhu byly navrženy dvě možnosti:

- zařízení tříd pro děti od dvou let
- zařazení dvouletých dětí mezi děti starší.

Při realizaci obou těchto možností je ale nutné dbát na rozdílné potřeby dětí v různých věkových kategoriích. Zařazení dvouletých dětí do mateřských škol předpokládá úpravu podmínek, jako například snížení počtu dětí ve třídě, zvýšení pedagogického personálu, přizpůsobení vybavení, prostoru i hygienických podmínek.²³

4.1 Materiální podmínky

V oblasti materiálních podmínek je třeba zvážit vhodnost některých stávajících hraček, didaktických pomůcek a vybavení pro děti ve věku od 2 do 3 let v dané třídě mateřské školy. Záleží na tom, zda je věkové složení dětí ve třídě homogenní nebo heterogenní a podle toho eliminovat nebo odstupňovat přístupnost některého vybavení – uzavíratelné skříňky, vyšší police apod. Postup bude stejný jako ve věkově smíšených skupinách dětí (třídách), které již existují a kde je některé vybavení taktéž využíváno jen omezenou skupinou dětí (dle věku) s ohledem na bezpečnost ostatních dětí. Mateřské školy nebudou muset vyřazovat žádné hračky, ani nebudou muset zřizovat samostatné herny pro nejmladší děti. Vhodné bude rozšířit sortiment vybavení vhodného pro dvouleté děti a postupně doplňovat hračky a pomůcky vhodné pro běžnou praxi mladších dětí. Vhodnost hraček a didaktických pomůcek, které již mateřské školy mají, dokážou zkušení učitelé posoudit. Pokud by si nebyli jisti s určením některých stavebnic s malými částmi, které by děti mohly například vdechnout nebo požít, je vždy výhodnější takový druh hračky nabízet až starším dětem. Navíc je také možné si informace o dané hračce vyhledat na internetu. Školní zahrady bývají vybaveny rozličnými herními, relaxačními a sportovními prvky, které jsou určeny pro různé věkové kategorie předškolních dětí. Důležité je zajistit využívání pouze odpovídajícího zahradního vybavení školy (průlezky, skluzavky a další prvky) vzhledem k věku dětí. Se vzrůstem dětí

---

²³ Opravilová, s. 158

souvisí i požadavek na vhodný sedací nábytek pro děti, který zohledňuje nižší tělesnou výšku dvouletých dětí, podporuje správné držení těla při sezení, je bezpečný a stabilní. Nezbytné bude vyčlenit prostor (skříň) pro ukládání individuálních hygienických potřeb dětí (pleny, vlhčené ubrousky, apod.)²⁴

4.2 Hygienické podmínky

Podmínky týkající se hygienického vybavení jsou takové, že pro pět dětí musí být zřízena jedna dětská mísa a umyvadlo. Místo dvou toaletních mís lze dát dětské pisoáry. Každé umyvadlo se opatří pouze 1 výtokovým ventilem. Umývárna se vybavuje 1 až 2 sprchami řešenými tak, aby děti mohly vstupovat do sprch bez cizí pomoci. V případě, že se mateřská škola rozhodne, vzhledem ke vzdělávání dětí mladších tří let, pro vybavení i dětskými nočníky, musí nezbytně zajistit jejich adekvátní uskladnění, mytí a dezinfekci. V umývárně je třeba mít také k dispozici přebalovací stolek, který bude umístěn v blízkosti umyvadla pro zaměstnance a zároveň bude zajišťovat intimitu dětem při přebalování. V souvislosti s používáním plen některými dětmi je pak nutné zajistit i krytý nášlapný odpadkový koš na použité pleny. Protože použité pleny jako odpad mohou představovat určité biologické riziko, je důležité s nimi jednat jako s biologicky kontaminovaným odpadem. Musí se tedy zařadit do katalogu odpadů pod určité katalogové číslo. Mateřská škola bude muset se zákonnými zástupci dětí od 2 do 3 let věku, které používají pleny, dohodnout i systém přinášení hygienických potřeb pro děti do mateřské školy (pleny, vlhčené ubrousky apod. včetně náhradního oblečení) tak, aby byly vždy k dispozici v dostatečném množství.²⁵

Podle zákona o ochraně veřejného zdraví může mateřská škola přijmout pouze děti, které se podrobily stanoveným pravidelným očkováním a mají tedy doklad, že jsou proti nákaze imunní, nebo že se nemůže očkování podrobit pro trvalou kontraindikaci. Tento doklad dokládá zákonný zástupce dítěte řediteli mateřské školy. Zásadní jsou informace, které uvede praktický lékař dítěte. Pravidelné očkování dětí (dle očkovacího kalendáře) je hrazené státem.²⁶ Výjimku může ředitelka udělat pouze v případě, že rodiče prokáží potvrzením lékaře, že má dítě odložené očkování například z důvodu nemoci.

---

²⁴ Pohořelý MSMT, 2017, s. 3

²⁵ Pohořelý MSMT, 2017, s. 5

²⁶ Pohořelý MSMT, 2017, s. 5

4.3 Stravování, životospráva

Při přijetí dítěte do mateřské školy stanoví ředitel mateřské školy po dohodě se zákonným zástupcem dítěte způsob a rozsah stravování dítěte, a to tak, aby se dítě, je-li v době podávání jídla přítomno v mateřské škole, stravovalo vždy. To znamená, že má nárok na stravování formou přesnídávky, oběda a svačiny, a to v souvislosti s délkou dohodnutého pobytu v mateřské škole.²⁷

Školní stravování zahrnuje vyhláška o školním stravování (úplata a organizace školního stravování, finanční limity pro nákup potravin, výživové normy). Dvouleté děti jsou zařazeny do skupiny strávníků 3-6 let.²⁸

4.4 Personální podmínky

Ředitelé škol by měli optimálně využít maximální možné výše úvazků pedagogických pracovníků. Zároveň by měli přizpůsobit rozpis přímé pedagogické činnosti učitelů tak, aby bylo možné jejich co největší souběžné působení v rámci třídy mateřské školy v organizačně náročnějších částech dne. Jsou zde i možnosti pro posílení personálu pomocí asistentky či chůvy dotovaných na jeden rok z tzv. šablon. Chůva by v mateřské škole pomáhala učiteli mateřské školy s péčí o dvouleté děti, a to zejména v oblasti sebeobsluhy dítěte, zajištění bezpečnosti a individuálních potřeb dítěte. Mateřská škola může využít šablonu za podmínky, že ve škole budou zařazeny alespoň dvě dvouleté děti, které dovrší věku tří let nejdříve ve 2. pololetí školního roku, během kterého děti do mateřské školy nastoupí. Dvě dvouleté děti musí být v mateřské škole zapsány po celou dobu realizace aktivity.

4.5 Psychosociální podmínky

Mateřská škola je pro dítě ve věku od dvou let zpravidla první institucí, kde přichází do kolektivu vrstevníků, kde se vzdělává. V adaptačním režimu je důležitá provázanost režimu mateřské školy s režimem v rodině. Děti by se měly cítit v prostředí mateřské školy dobře, spokojeně, jistě a bezpečně. K zajištění pocitu bezpečí a jistoty jim může pomoci používání specifických osobních pomůcek. Zásadní je však pro zajištění zmíněných podmínek aktivní

---

²⁷ Pohořelý MSMT, 2017, s. 5

²⁸ Pohořelý MSMT, 2017, s. 5

budování vztahů a spolupráce s rodinou. Předškolní období je zásadní pro utváření celoživotních návyků, respektování pravidel a norem. Ve věku dvou let je dítě zpravidla připraveno tyto aspekty rozeznávat a přijímat. Potřebuje stálý pravidelný denní režim (dostatek času na realizaci činností, úprava času stravování), více klidu (prostor k odpočinku během dne), více individuální péče (vzdělávací činnosti realizované důsledně v menších skupinách či individuálně), srozumitelná a jednoduchá pravidla a řád, určující mantinely jeho jednání.²⁹

Mezi další psychosociální podmínky patří:³⁰

- Učitelé respektují potřeby dětí a snaží se je uspokojit.
- Děti nejsou neúměrně stresovány spěchem a chvatem ani nadměrnou náročností prováděných činností.
- Všechny děti mají rovnocenné postavení a žádné z nich není zvyhodňováno ani znevýhodňováno
- Volnost a osobní svoboda dětí je dobře vyvážená s nezbytnou mírou omezení vyplývajících z nutnosti dodržovat v mateřské škole potřebný řád a učit děti pravidlům soužití.
- Dětem se dostává jasných a srozumitelných pokynů. Třída je pro děti kamarádkým společenstvím, v němž jsou zpravidla rády.
- Učitelé vedou děti podporujícím, sympatizujícím stylem, jsou empatičtí a komunikují s dětmi.
- Vzdělávací nabídka odpovídá mentalitě předškolního dítěte a potřebám jeho života
- Učitel se vyhýbá negativním slovním komentářům a podporuje děti v samostatných pokusech, projevuje jim pochvalu.
- Ve vztazích mezi dospělými i mezi dětmi se projevuje vzájemná důvěra, tolerance, ohleduplnost a zdvořilost, solidarita, vzájemná pomoc a podpora.

4.6 Bezpečnostní podmínky

Vyhláška o předškolním vzdělávání upravuje především podmínku počtu dětí při jejich pobytu mimo areál mateřské školy. Musí být ředitelem školy stanoven počet učitelů tak, aby

---

²⁹ Pohořelý MSMT, 2017, s. 6

³⁰ Splavcová, Vatalová, 2018, s. 32

na jednoho případlo maximálně 20 dětí z běžné třídy nebo 12 dětí ze třídy mladších tří let a třídy heterogenní, kde je více než dvě dvouleté děti. Dále „*při zvýšení počtu dětí nebo při specifických činnostech, například sportovních činnostech, nebo při pobytu dětí v prostředí náročném na bezpečnost určí ředitel mateřské školy k zajištění bezpečnosti dětí dalšího pedagogického pracovníka, ve výjimečných případech jinou zletilou osobu, která je způsobilá k právním úkonům a která je v pracovněprávním vztahu k právnické osobě, která vykonává činnost mateřské školy.*“³¹

Mezi bezpečnostní podmínky patří také stavební podmínky, kde jsou upraveny technické požadavky na stavbu, prostorové podmínky, podmínky týkající se přestavby či přístavby. Dále sem patří také podmínky požární bezpečnosti.

---

³¹ Pohorelý MSMT, 2017, s. 8

5 RVP PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Státní úroveň v systému kurikulárních dokumentů představují Národní program vzdělávání a rámcové vzdělávací programy. Národní program vzdělávání vymezuje počáteční vzdělávání jako celek. Rámcové vzdělávací programy vymezují závazné rámce vzdělávání pro jeho jednotlivé etapy – předškolní, základní a střední vzdělávání. Národní program vzdělávání i RVP jsou veřejnými dokumenty přístupnými pro pedagogickou i nepedagogickou veřejnost.

Rámcové vzdělávací programy:³²

- vycházejí z nové strategie vzdělávání, která zdůrazňuje klíčové kompetence, jejich provázanost se vzdělávacím obsahem a uplatnění získaných vědomostí a dovedností v praktickém životě,
- vycházejí z koncepce společného vzdělávání a celoživotního učení,
- formulují očekávanou úroveň vzdělání stanovenou pro všechny absolventy jednotlivých etap vzdělávání,
- podporují pedagogickou autonomii škol a profesní odpovědnost učitelů za výsledky vzdělávání.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV) vymezuje hlavní požadavky, podmínky a pravidla pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku. Tato pravidla se vztahují na pedagogické činnosti probíhající ve vzdělávacích institucích zařazených do sítě škol a školských zařízení.

Mezi hlavní principy RVP PV patří:³³

- akceptuje přirozená vývojová specifika dětí předškolního věku a důsledně je promítá do obsahu, forem a metod jejich vzdělávání,
- umožňuje rozvoj a vzdělávání každého jednotlivého dítěte v rozsahu jeho individuálních možností a potřeb,
- zaměřuje se na vytváření základů klíčových kompetencí dosažitelných v etapě předškolního vzdělávání,

---

³² Splavcová, Vatalová, 2018, s. 4

³³ Splavcová, Vatalová, 2018, s. 5

- definuje kvalitu předškolního vzdělávání z hlediska cílů vzdělávání, podmínek, obsahu i výsledků,
- zajišťuje srovnatelnou pedagogickou účinnost vzdělávacích programů vytvářených a poskytovaných jednotlivými mateřskými školami,
- vytváří prostor pro rozvoj různých programů a koncepcí i pro individuální profilaci každé mateřské školy,
- umožňuje mateřským školám využívat různé formy i metody vzdělávání a přizpůsobovat vzdělávání konkrétním regionálním i místním podmínkám,
- poskytuje rámcová kritéria využitelná pro vnitřní i vnější evaluaci mateřské školy i poskytovaného vzdělání.

Rámcové cíle a záměry vzdělávání, obsažené v RVP PV, jsou vhodné i pro vzdělávání dětí od dvou do tří let. Je však nezbytné uvědomovat si specifika související s dosahovanou úrovní ve všech oblastech vývoje dítěte. Dvouleté dítě projevuje velkou touhu po poznání, experimentuje, objevuje. Poznává všemi smysly. Vymezuje se vůči ostatním, osamostatňuje se, bývá silně egocentrické. Neorientuje se v prostoru a čase, žije přítomností a situacemi, které ji naplňují. V pohybových aktivitách je méně obratné. Proti starším dětem má výrazně méně zkušeností. Rozdíly v jednotlivých oblastech vývoje dětí tohoto věku jsou velmi výrazné.³⁴

Rozdělení RVP dle jednotlivých oblastí

5.1 Dítě a jeho tělo

V této oblasti se pedagog zabývá rozvojem fyzické a tělesné zdatnosti. Zde se zaměřuje na sebeobsluhu, pohybové schopnosti, lokomoční činnosti. Dvouleté dítě již chodí, ale není si jisté v chůzi oproti tříletému dítěti. Většinou nezvládá sebeobsluhu při oblékání. Při cvičení nechápe pokyny, snaží se nápodobou, ale většinou má problém s motorikou. Tříleté dítě více chápe a motorika je vyvinutější.

---

³⁴ Splavcová, Vatalová, 2018, s. 37

5.2 Dítě a psychika

Tato oblast je zaměřena na rozvoj řeči, jazyka, citů, vyjadřování, psychickou zdatnost.

Pedagog zde zařazuje slovní hry, vyprávění, příběhy, pohádky, dramatizace a celkový rozumový rozvoj. Dvouleté děti si řeč teprve osvojují a rozvíjí. Dvouleté dítě nezvládá mluvit souvisle ve větách ani pojmenovat obrázky, barvy a podobně. Dvouleté dítě komunikuje velmi málo nebo vůbec. Není schopno vyjádřit svůj názor nebo ho dokonce obhájit. Neumí kontrolovat své emoce. Tříleté dítě je vyzrálejší, zvládá své emoce, umí vyjádřit svůj názor a zapojit se do dramatizace.

5.3 Dítě a ten druhý

V této oblasti si dítě upevňuje svůj vztah k dospělému a svému okolí. Upevňuje si verbální komunikaci, provádí kooperační činnosti ve dvojicích, naslouchání druhému, kolektivní hry. Dvouleté dítě nevyhledává společnost ostatních dětí, vyhledává dospělou osobu. Nerado se dělí s ostatními o hračky. Naslouchat druhému nevydrží, většinou je ostatní nezaujme na tolik, aby bylo schopno poslouchat.

5.4 Dítě a společnost

Zde se pedagog zaměřuje na oblast sociálně kulturní, pravidla soužití, potřebné návyky a dovednosti.

Dvouleté dítě nechápe a neumí spoluvytvářet pravidla soužití ve třídě s ostatními dětmi.

5.5 Dítě a svět

Zde se pedagog zaměřuje na elementární povědomí o světě kolem dítěte a vlivu člověka na životní prostředí a vytváří základní postoj a vědomí. Poučuje dítě o bezpečných či nebezpečných situacích, které mu hrozí od ostatních lidí, zvířat apod.

Dvouleté děti nepocítují strach a nedokáží určit, zda jim hrozí nebezpečí. Pro úspěšné vzdělávání dětí od dvou let je nutné si uvědomovat specifika související s úrovní motoriky, jazykového, psychického vývoje dítěte, brát ohled na jiné tempo rozvoje prosociálních vztahů mezi dětmi. Dvouleté dítě je egocentrické, projevuje velkou touhu po poznání, experimentuje, objevuje. Vymezuje se vůči ostatním, osamostatňuje se. Neorientuje se v prostoru a čase, žije tady a teď. Dvouleté dítě má velkou potřebu aktivního pohybu a zároveň potřebuje častější odpočinek nejen po stránce fyzické, ale i psychické. Rozdíly v psychomotorickém vývoji jednotlivých dětí mohou být velmi výrazné. Proto je již zde nutné sledovat pokroky konkrétního dítěte a neprovádět vzájemné srovnávání dětí. Plánování a realizace konkrétních vzdělávacích činností musí být přizpůsobeno možnostem a schopnostem dětí. Podle toho učitel volí metody a formy práce. Děti se nejvíce učí nápodobou, situačním učením, často vyžadují opakování činností, potřebují pravidelné rituály. Zpravidla se děti mladší tří let, nedokážou delší dobu soustředit, pozornost udrží jen velmi krátkou dobu. Tomu je třeba přizpůsobit činnosti, průběžně je střídat, sladit spontánní s řízenými. Největší prostor musí být ponechán volné hře a pohybovým aktivitám. Mateřské školy informují o své vzdělávací činnosti prostřednictvím různých nástěnek, webových stránek, nebo časopisu, který vydávají. Pravidelná komunikace mezi mateřskou školou a rodiči je pravidlem číslo jedno a předpokladem pro spokojené dítě.

6 VSTUP DĚTÍ DO MATEŘSKÉ ŠKOLY

Zákonem č. 178/2016 Sb., ze dne 20. dubna 2016, kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, je s účinností od 1. 9. 2016 stanoveno, že se předškolní vzdělávání organizuje pro děti ve věku zpravidla od 3 do 6 let, nejdříve však od 2 let. S odloženou účinností od roku 2020 mělo být předškolní vzdělávání organizováno pro děti ve věku od 2 do zpravidla 6 let. Přijímání dětí ve věku od 2 do 3 let do mateřských škol má díky nižšímu počtu starších dětí hlásících se k předškolnímu vzdělávání zvyšující se tendenci.³⁵ Od září 2020 se tedy mělo rozšiřovat povinné přijímání dvouletých dětí do mateřských škol s tím, že děti, jejichž maminky jsou na mateřské dovolené, budou přijímány pouze na polovinu dne (dopoledne) a na dvouměsíční zkušební dobu. Pokud by se ale neadaptovaly, nepřestaly by naříkat a plakat, pak vedoucí učitelka navrhne ukončení docházky pro stávající školní rok. Pokud budou maminky již chodit do práce, dvouleté děti budou přijímány na celý den.

V roce 2018 proběhla ze strany ODS žádost o zrušení této povinnosti, a to úspěšně. „Zastánci návrhu argumentovali zejména tím, že školky na dvouleté děti nejsou připraveny a obce na rozšíření jejich kapacit nemají peníze. Sociální demokraté namítali, že dvouleté děti jsou ve školkách už nyní a do budoucna by v nich měly mít garantována místa. A podobně jako lidovci slibovali předložení vlastní novely, která by řešila možnost umístění malých dětí například v dětských skupinách místo ve školkách.“³⁶

„Poslanec STAN Vít Rakušan řekl, že školky nejsou uzpůsobeny na to, aby je navštěvovaly dvouleté děti. Nejsou v nich například místa na přebalování a učitelky se dvouletým dětem nemohou věnovat přednostně na úkor dětí starších.“³⁷

„Poslankyně KSČM Hana Aulická Jírovcová prohlásila, že „reálně dvouleté děti vzdělávat nelze“ a že by měly být umísťovány do jeslí. Podle Aleny Gajdůškové (ČSSD) je do tří let věku dítěte třeba rozvíjet jeho osobnost.“³⁸

Přijímání dvouletých dětí je i nadále v kompetenci ředitele, který rozhodne, zda bude přijato nebo nepřijato k předškolnímu vzdělávání.

---

³⁵ Pohořelý MSMT, 2017, s. 2

³⁶ ČTK, Idnes.cz, 2018

³⁷ ČTK, Idnes.cz, 2018

³⁸ ČTK, Idnes.cz, 2018.

Do budoucna je i tak je velmi žádoucí, aby se učitelé v případě, že se s výchovou dvouletých dětí zatím nesetkali, v tomto ohledu vzdělali a připravili. Učitelka musí daleko častěji reagovat na momentálně vzniklé situace. Pedagog by měl být co nejvíce trpělivý, vstřícný a měl by nechávat dětem dostatek prostoru pro hru. Také by měl dodržovat pravidelné rituály, na které jsou děti zvyklé, a – například mytí rukou před jídlem – provádět s dětmi frontálně. Děti se v tomto věku učí hlavně nápodobou a ve skupině se mnohé věci naučí mnohem rychleji, než by se je naučily doma.³⁹

Co bylo dosud vnímáno jako překážky pro přijímání dvouletých dětí do mateřské školy?

Mezi závažný problém patřila dosud nedostatečná personální kapacita.

Velký rozdíl a omezení je také v denním režimu. Menší děti se rychleji unaví. Jakákoliv činnost s dvouletými dětmi zabere mnohem více času než s dětmi staršími, s nimiž je možné pracovat skupinově, zatímco dvouleté děti potřebují individuální přístup. Malé děti se také dříve unaví při pobytu venku a už z hlediska pocitu bezpečí je pro ně lepší variantou pobyt na zahradě než procházka po okolí. Ta děti více unaví, navíc se všechny děti musejí přizpůsobit tomu nejslabšímu, proto si vždy část dětí nevybije tolik energie, kolik potřebuje.

Čím je dítě menší, tím více se potřebuje navázat na jednu konkrétní osobu, vytvořit si k ní citové pouto, aby získalo pocit bezpečí a jistoty. Děti by měly dostat šanci, aby si našly tu svoji paní učitelku. A to je reálné, pokud připadá na jednoho dospělého pět až šest dětí.

Pro dvouleté dítě je zařazení do mateřské školy nejčastěji první sociální zkušeností mimo širší rodinu. Obvykle se projevuje silnější potřebou vazby na dospělé osobu. Poznává nové vzorce chování dospělých i vrstevníků, vymezuje si vlastní prostor, přijímá vymezené hranice a nové role. Učitel zastává velmi významnou pozici, stává se zástupcem rodiče, jistotou a oporou dítěte v běžném dění i v budování vztahů s vrstevníky. Dvouleté děti se nejvíce učí nápodobou, situačním učením, vlastním prožitkem a především hrou. Často vyžadují opakování činností, potřebují pravidelné rituály, zpravidla udrží pozornost jen velmi krátkou dobu. Podmínkou úspěšné pedagogické práce je citlivé přizpůsobování organizace se střídáním nabídky činností, trénováním návyků a praktických dovedností, ponecháním co největšího prostoru pro volné hry a pohybové aktivity.⁴⁰

---

³⁹ Těthalová, 2017.

⁴⁰ Splavcová, Vatalová, 2018, s. 37

Adaptace takto malých dětí je někdy složitější kvůli přístupu jejich rodičů, kteří mají tendenci všechno kontrolovat a dítě tak někdy znervózní. Dá se to zvládnout, ale adaptace by měla být postupná a na jejím průběhu by se měly domluvit obě strany. Je dobré vyhradit adaptaci dostatečný čas, ideálně měsíc. Je bláhové si představovat, že dítě bude po dvou celých dnech v mateřské škole spokojené. I v adaptaci je důležitá určitá pravidelnost. I děti, které budou v průběhu roku chodit do mateřské školy například jen na dva dny v týdnu, by v době adaptace měly chodit denně, například jen na dopoledne.⁴¹

Dominantní a nezastupitelnou úlohu má v tomto období stále rodinná výchova, ale tak jako některé tříleté nebo čtyřleté dítě ještě není zralé pro vstup do mateřské školy a může mít velké problémy s adaptací, tak mnohé dvouleté dítě je naopak schopné bez problémů a s radostí navštěvovat mateřskou školu či jiné zařízení pro děti mladší tří let. Významným charakteristickým znakem raného dětství je utváření osobnosti dítěte. Sociální život dítěte začíná doma, zde vzniká také významná pevná vazba mezi dítětem a hlavní osobou, která o dítě většinu času pečuje, nejčastěji se jedná o vazbu mezi matkou a dítětem. Čím je dítě mladší, tím více času tráví doma nebo v nejbližším okolí. Doma má blízké osoby, které má rádo, doma má své věci, hračky. Je to místo, kde se cítí dobře, bezpečně a kde realizuje většinu svých aktivit, kde si hraje. Rodina a domov mají rozhodující vliv na psychický vývoj dítěte nejenom pro dítě dvouleté, ale i pro dítě tříleté, čtyřleté atd. Tak jako učitelky mateřských škol respektují vývojové a individuální rozdíly mezi tříletými a šestiletými dětmi, tak by respektovaly potřeby a zájmy dvouletých dětí.

Názory na přijímání dětí v tomto věku do mateřských škol jsou různé. Většina odborníků, učitelů i rodičů se shodují na tom, že děti vstupem do mateřské školy mohou získat nové zkušenosti, je to pro ně první kontakt se svými vrstevníky a také možnost odpoutání se od rodiny. Rizika jsou nejčastěji vnímána taková, že mateřská škola nemůže docházku dítěte nějak omezit či zkrátit, vždy záleží na rodičích. Právě u dvouletých dětí není dlouhá doba, strávená v mateřské škole, ideální. Mateřská škola by neměla rodinnou péči přebírat, ale pouze doplňovat. Většina názorů učitelek je ale negativních. Množí se názory, že takto malé děti patří matce, nebo k chůvě a do školek nepatří. Do školek podle nich patří ty děti, které jsou bez plenek, dokáží se samy najíst, obléci, atd.⁴²

---

⁴¹ Těthalová, 2017.

⁴² Mrázová, 2018.

„Skutečnost, že asi od dvou let začíná mít dítě aktivní zájem o interakci s druhými dětmi a že se někdy v takové interakci živě angažuje, ukazuje na to, že už je spíše schopno z takové interakce pro svůj vývoj těžit, a je tedy lépe připraveno alespoň pro krátkou hru ve skupině. Zařazení do jeslí tak snášejí některé děti dobře a nemusí to být pro ně nutně zkušenost ohrožující či dokonce škodlivá. Závisí to zřejmě na temperamentových dispozicích, na dosavadních zkušenostech s cizími lidmi, závislosti na matce a kognitivní vyspělosti, ale i na způsobu výchovy v jeslích a kvalitě jeselské péče apod.“⁴³

Dle Mertina nejsou vysloveně špatné a škodlivé varianty výchovy, ale vzhledem k vývojovému stupni dítěte a k jeho následnému rozvoji i k uspokojování jeho potřeb existují varianty vhodnější a problematičtější. Najde se několik vhodnějších možností mezi extrémním celodenním každodenním pobytem dítěte v jeslích či mateřské škole a naproti tomu izolované domácí výchově výlučně jen s rodičem. Je důležité při tom brát v potaz i rodinné, ekonomické či sociální důvody pro umístění velmi malého dítěte do péče mimo rodinu. Není možné také opomíjet, že takto malé dítě velmi snadno přijímá hodnoty, postoje a způsoby chování lidí kolem sebe.⁴⁴

Matějček upozorňuje, že děti před třetím rokem ještě vývojově nedozrály k tomu, aby navštěvovaly kolektivní zařízení. Podotýká, že v tomto období má být dítě vychováváno výslovně v rodině. Tato zařízení jsou především ku prospěchu dospělých, nikoliv dětí.⁴⁵

---

⁴³ Langmeier a Krejčířová, 2006, s. 86

⁴⁴ Mertin, 2010, s. 64

⁴⁵ Matějček, 2005, s. 23

PRAKTICKÁ ČÁST

7 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ A SKUPINOVÝ ROZHOVOR

Pro praktickou část bakalářské práce jsem zvolila dotazníkové šetření a následně skupinový rozhovor. Zvolila jsem kvalitativní desing. Záměrem bylo zjistit názor na problematiku přijímání dvouletých dětí do mateřské školy. Zde bylo osloveno několik mateřských škol, kterým byl zaslán dotazník a ty byly následně požádány o účast na skupinovém rozhovoru na toto téma. Účastnilo se ho 9 učitelek z různých mateřských škol ze Středočeského kraje v okrese Rakovník a Kladno.

Cílem bakalářské práce je zjistit, jaké je stanovisko a přístup mateřských škol k otázce přijímání dvouletých dětí.

V této souvislosti si klademe následující výzkumné otázky:

- Jaké jsou podmínky pro přijímání dvouletých dětí do mateřských škol a pro následnou péči o tyto děti?
- Jaké mají pedagogičtí pracovníci zkušenosti s přijímáním dvouletých dětí do mateřských škol a s následnou péčí o tyto děti?
- Nese s sebou přijímání dvouletých dětí do mateřských škol a následné péče o tyto děti určité specifické požadavky?

Estetické aspekty šetření:

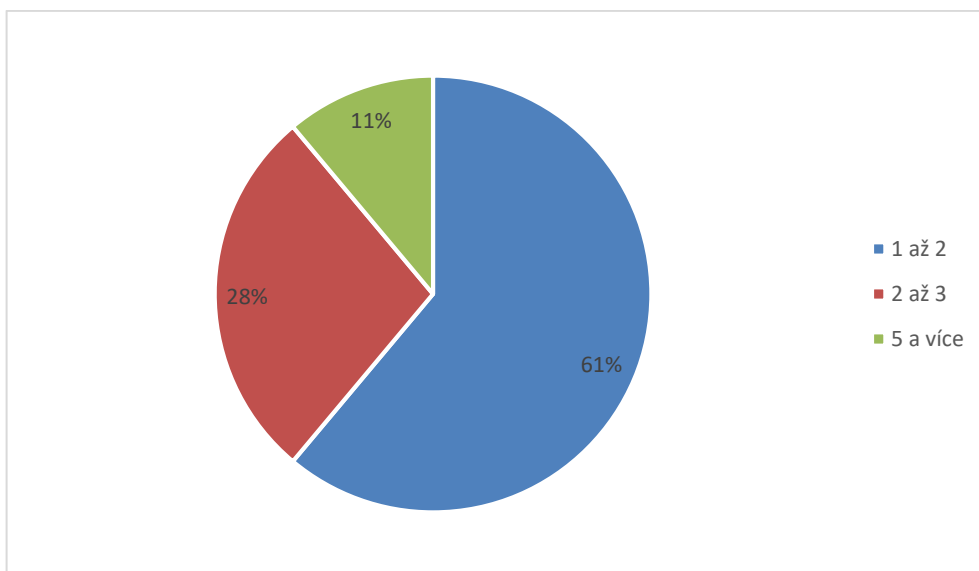
- Soukromí a důvěryhodnost, kdy účastníci byli srozuměny svědomím, že nebudou použita šetření a výzkumu identifikovatelná s jejich jmény nebo Mateřskými školami, kde jsou zaměstnány. Data budou použita výhradně pro moji bakalářskou práci.
- Všichni účastníci byly poučeni a informováni o výzkumu a jeho následném postupu. Svým souhlasem u dotazníku (vyplněním dotazníku) a ústním souhlasem u rozhovoru.
- Emoční bezpečí, bylo zajištěno v mateřské škole, kde se účastníci sešli k rozhovoru. Nikdo jiný v místnosti nebyl a tudíž byla bezpečná a uvolněná atmosféra mezi účastníky.

- Citlivost výzkumu, jsem se snažila neovlivnit účastníky u rozhovoru a kladením otázek. Účastníci byli většinou stejného názoru, nebo se snažili svůj postoj vysvětlit tak aby nedošlo k ovlivnění ostatních.
- Na závěr rozhovoru jsem se dotazovala, zda mají zájem o výsledky šetření. Nikdo z účastníků zájem neprojevil.

8 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

---

1. Kolik máte v MŠ dvouletých dětí?

První otázka zjišťuje, kolik je ve vybraných mateřských školách dvouletých dětí.

Jedná se o polouzavřenou otázku s nucenou volnou ze tří odpovědí s možností doplnění otevřené odpovědi.

Graf znázorňuje odpovědi respondentů ohledně poměrného zastoupení dvouletých dětí ve vybraných mateřských školách.

Ve většině případů (61,1 %) se v MŠ nachází 5 a více dvouletých dětí. Více než čtvrtinu odpovědí (27,8 %) tvoří zastoupení 3 až 4 dvouletých dětí v MŠ a pouze o něco více než desetina případů (11,1 %) odpovídá přítomnosti 1 až 2 dvouletých dětí v MŠ.

Názory respondentů uvedené v otevřených odpovědích dotazníku

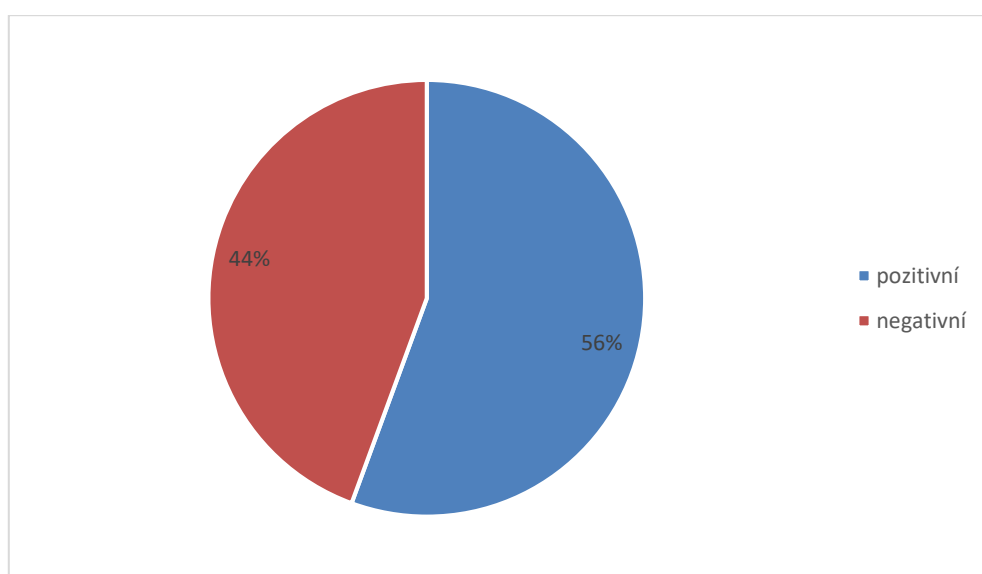
„Ne vždy by musely chodit.“

„Ano, ale více zaměstnanců. Chůva jen na 4 hodiny.“

„Máme speciální třídu pro 2 a 3 leté děti.“

Doplňující odpovědi k dané otázce vyjádřily 3 respondentky. Souhlasí se zařazením dvouletých dětí do MŠ, ale za podmínek, aby děti MŠ navštěvovaly jen několik dní v týdnu, nebo aby byl posílen personál s časovou dotací pro vypomáhající chůvy zajišťující péči o dvouleté děti.

2. Jakou máte zkušenost s dvouletými dětmi?

Druhá otázka je zaměřena na zkušenost pedagogů s dvouletými dětmi v mateřské škole.

Otázka má charakter polouzavřené dichotomické položky s nucenou volnou ze dvou odpovědí s možným doplněním otevřené odpovědi.

Graf znázorňuje odpovědi pedagogů vyjadřující podíl jejich pozitivních či negativních zkušeností s dvouletými dětmi.

Odpovědi pedagogů v nadpoloviční většině (55,6 %) vyjadřují pozitivní zkušenosti s dvouletými dětmi, zatímco o něco menší část (44,4 %) vyslovuje negativní zkušenost.

Názory respondentů uvedené v otevřených odpovědích dotazníku:

„Děti nejsou dostatečně vyspělé pro pobyt v MŠ a potřebují více péče, ovšem od své maminky ne v kolektivu dětí od učitelky či chůvy.“

„Spíše pozitivní, jen jich nemůže být celá třída.“

„Většinou kladné“

„Ale také pozitivní.“

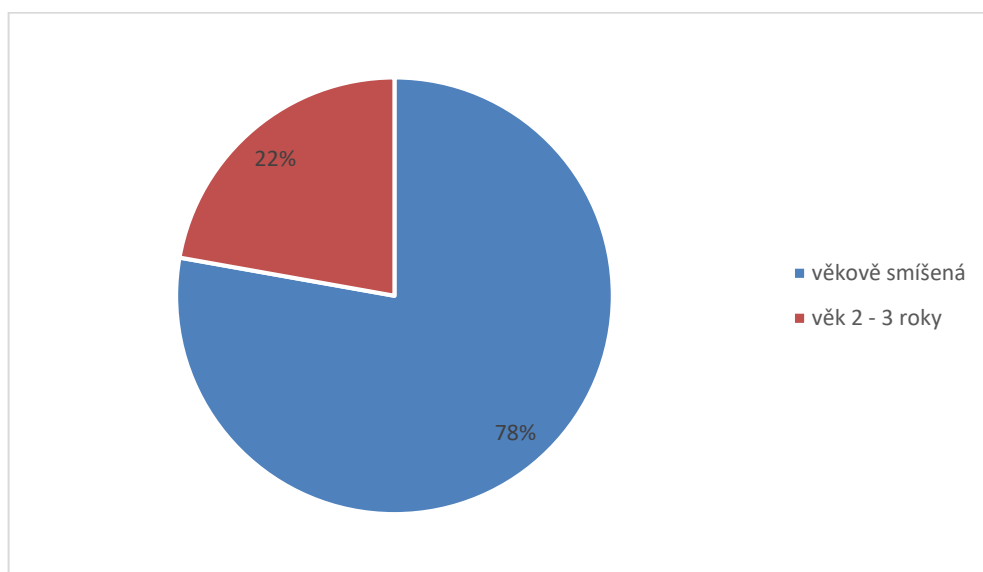
„V pohodě, náročnější na organizaci.“

„Neutrální. Záleží na celkovém složení třídy.“

„Určitě ne do smíšených tříd“

Doplňující odpovědi k dané otázce vyjádřilo 7 respondentek. Většinou hodnotí zkušenost s dvouletými dětmi kladně („spíše pozitivní“, „většinou kladné“, „také pozitivní“, „v pohodě“). Mají výhrady k počtu dětí a složení tříd. Jedna respondentka se vyjádřila k sociální vyspělosti, kdy děti nejsou připravené být odloučeny od matky.

3. Jaké je složení Vaší třídy?

V této otázce jsem se zaměřila na složení tříd. Byly osloveny mateřské školy jak městské, tak i vesnické.

Otázka má charakter polouzavřené dichotomické položky s nucenou volnou ze dvou odpovědí s možným doplněním otevřené odpovědi.

Graf zachycuje odpovědi respondentů vypovídající o poměru zastoupení věkově smíšených či věkové specifických tříd pro děti ve věku 2 až 3 let.

Více než tři čtvrtiny respondentek (77,8 %) uvádí ve svých odpovědích smíšenou třídu, zatímco jen méně než čtvrtina (22,2 %) uvádí složení třídy dle věku.

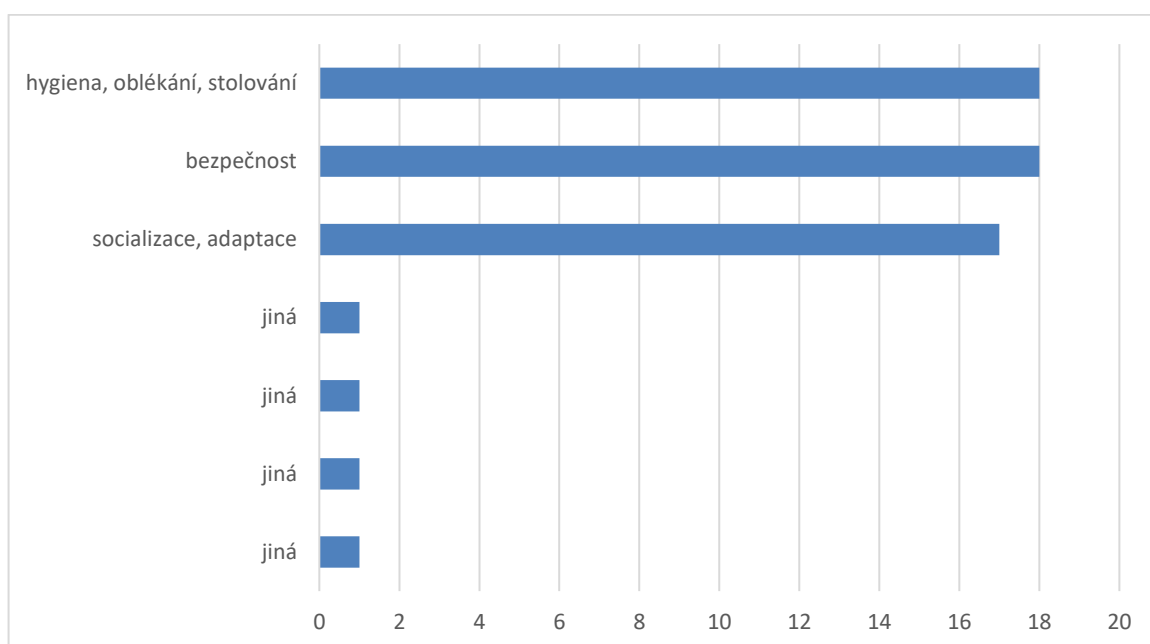
Názory respondentů uvedené v otevřených odpovědích dotazníku:

„Nikdy jsem nebyla pro smíšené třídy.“

„Pokud dvouleté dítě do MŠ, tak toto ideál řešení.“

Z názoru respondentek je zřejmá shoda, že třídy by měly být věkové stejné nikoliv smíšené.

4. Vyžadují tyto děti speciální péči?

Otázka je zaměřena na speciální péči o dvouleté děti v MŠ.

Graf zobrazuje četnost zastoupení jednotlivých kategorií speciální péče o dvouleté děti v MŠ.

Jedná se o polouzavřenou otázku s možnou mnohočetnou volbou ze tří odpovědí a doplněním otevřené odpovědi.

Všechny respondentky (100 %) se shodly, že dvouleté děti v MŠ vyžadují speciální péči jednak v oblasti hygieny, oblékání a stolování, jednak v otázce bezpečnosti. Téměř všichni dotázaní (94,4 %) se pak rovněž domnívají, že speciální péče je vyžadována rovněž ve vztahu k procesu socializace a adaptace dvouletých dětí.

Názory respondentů uvedené v otevřených odpovědích dotazníku:

„Každé dvouleté dítě potřebuje jednu osobu pro sebe.“

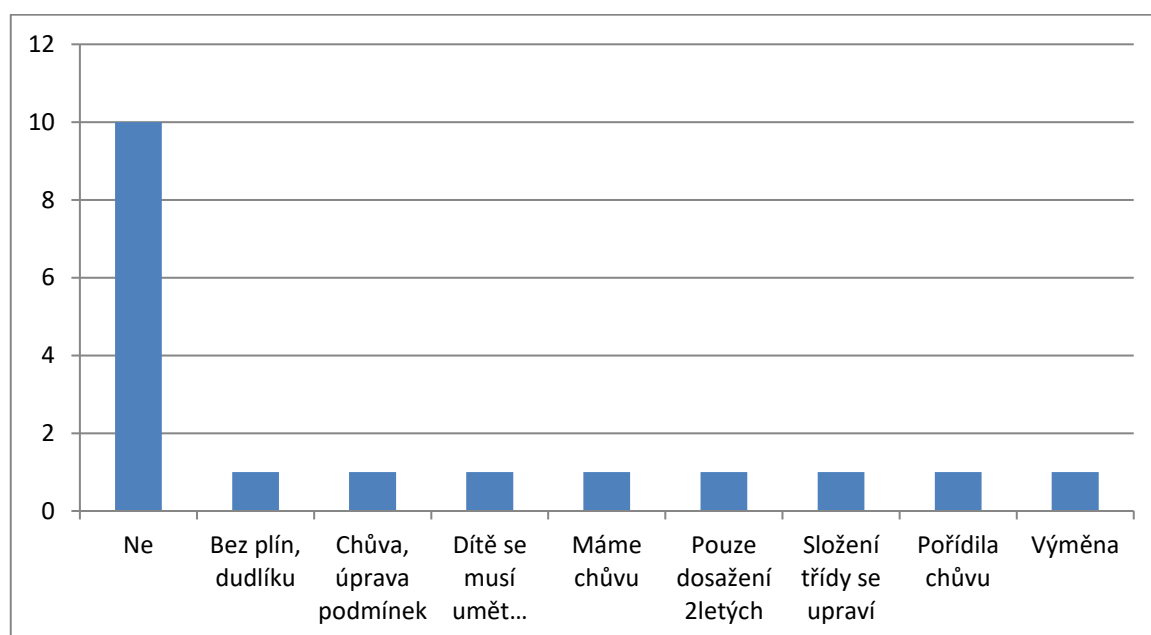
„Určitě. Je to vše teprve v počátcích a děti potřebují zvláštní režim i péči.“

„Máme 2 paní asistentky 2 učitelky.“

Všechny respondenty se shodly, že nevíce děti potřebují speciální péči v oblasti hygieny, oblékání a stolování a následuje stolování a bezpečnost dětí. Nejmenší potřebu speciální péče vidí v jiných věcech, které nebyly uvedeny.

Dle jejich názoru je potřeba se dětem více věnovat, měly by mít jiný režim a pomoc chůvy nebo asistentky.

5. Zvolila Vaše MŠ nějaké zvláštní podmínky pro přijetí dvouletých dětí?

Otázka se zabývá zvláštními podmínkami pro přijetí dvouletých dětí do MŠ.

Graf obsahuje odpovědi respondentů týkající se uplatňování zvláštních podmínek pro přijetí dvouletých dětí do MŠ.

Otázka má formu polouzavřené dichotomické položky s nucenou volbou ze dvou odpovědí (ano / ne), která v případě kladné odpovědi vyžaduje doplnění bližších informací.

Podle odpovědí mírně nadpoloviční většiny pedagogů (55,5 %) nezavedla mateřská škola žádné zvláštní podmínky související s přijetím dvouletých dětí. Nicméně značná část zbývajících respondentek (44,5 %) uvádí některé formy úpravy podmínek, jako například pořízení chůvy či úprava složení třídy.

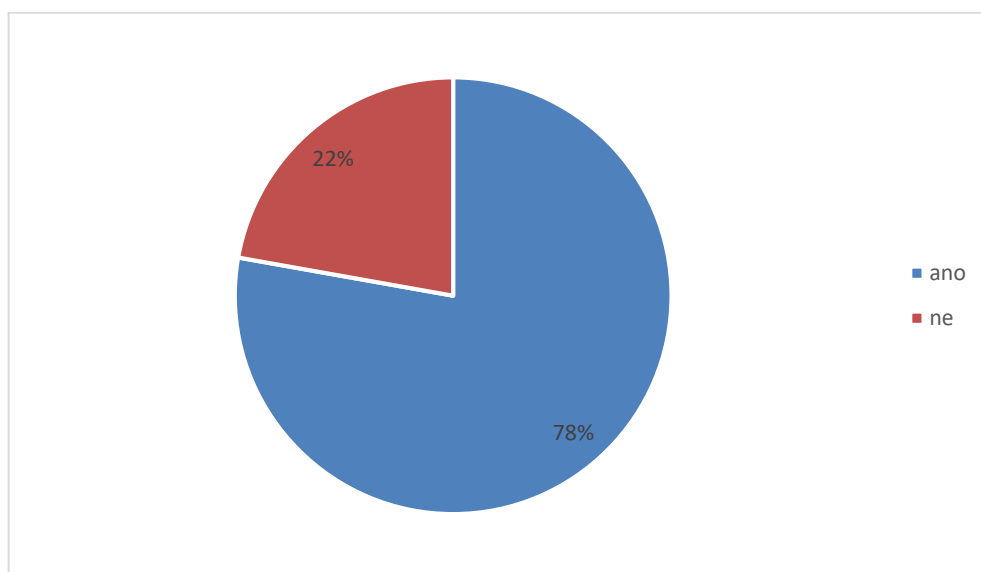

Názory respondentů uvedené v otevřených odpovědích dotazníku:

„Brali jsme i v minulosti.“

„Kdyby to šlo, podmínila bych přijetí dítěte potvrzením o zaměstnání matky.“

6. Jste seznámeni s RVP a jeho úpravou pro vzdělávání těchto dětí?

Otázka se týká obeznámenosti pedagogů s RVP v souvislosti s cílovou skupinou dvouletých dětí.

Graf zobrazuje podíl respondentů, kteří jsou seznámeni s RVP a jeho úpravou pro vzdělávání dvouletých dětí.

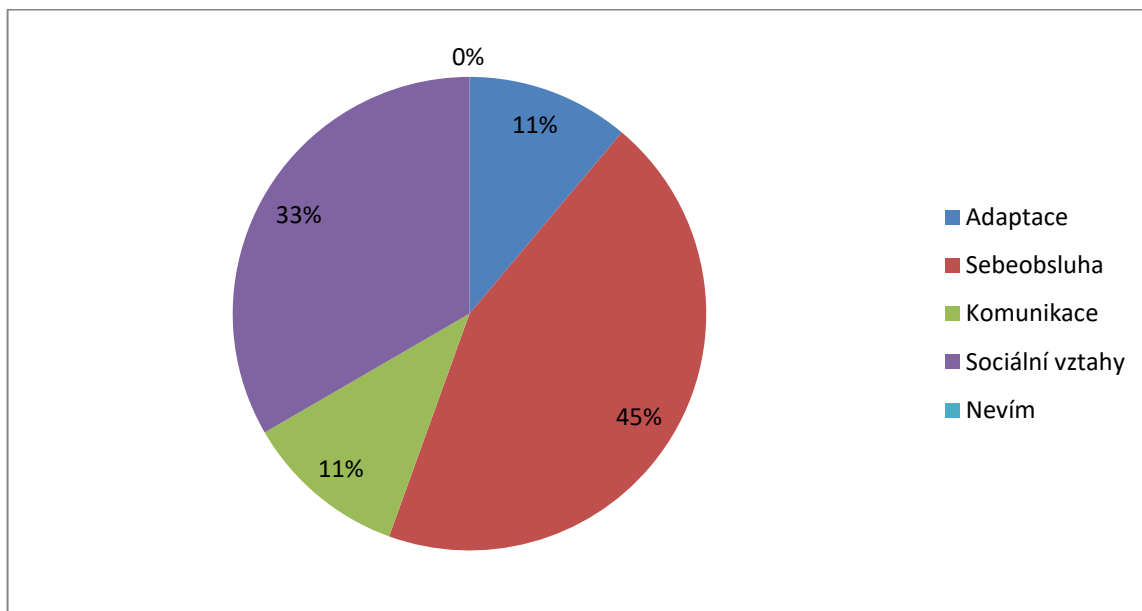
Otázka má podobu polouzavřené dichotomické položky s nucenou volbou ze dvou odpovědí a možností doplňující odpovědi.

Více než tři čtvrtiny respondentů (78 %) uvedlo, že se seznámili s RVP a jeho inovací pro vzdělávání dvouletých dětí, zatímco zbývající část (22 %) s RVP po inovaci seznámena není.

Názory respondentů uvedené v otevřených odpovědích dotazníku:

„Úpravu jsem ještě nečetla.“

7. Co považujete za největší rozdíl mezi dvouletými a tříletými dětmi z hlediska vývoje?

V této otázce jsem zjišťovala, jaké jsou vývojové rozdíly dvouletých dětí a tříletých dětí z hlediska zkušeností pedagoga.

Graf zachycuje zastoupení odpovědí respondentů týkajících se rozdílů dvouletých a tříletých dětí z hlediska jejich vývoje.

Otázka má podobu polouzavřené položky s nucenou volbou z pěti odpovědí s možnou doplňující odpovědí.

Největší část respondentů (44,4 %) uvedla, že vývojové rozdíly dvouletých a tříletých dětí spočívají v sebeobsluze. Ve značné míře (33,3 %) jsou dále označovány sociální vztahy. Stejně nízký podíl pedagogů (11,1 %) pak zmiňuje rozdíly v adaptaci či komunikaci.

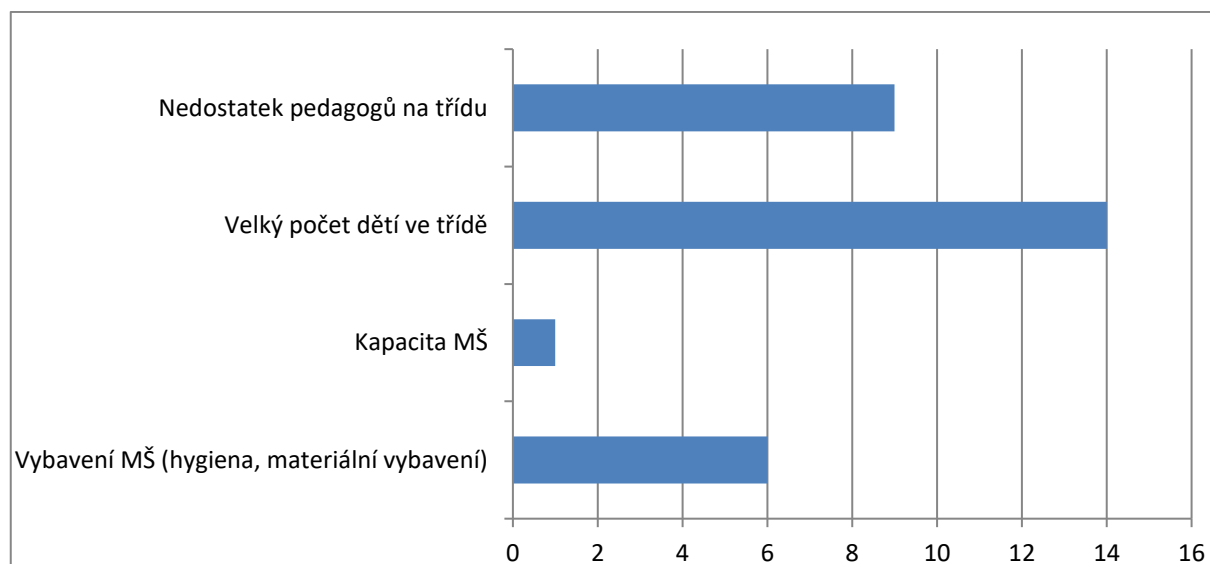
Názory respondentů uvedené v otevřených odpovědích dotazníku:

„Většinu z toho, z čeho jsem musela vybírat.“

„Také komunikace, sociální vztahy.“

Největší rozdíl mezi dvouletými a tříletými je v sebeobsluze, poté následují sociální vztahy. V komunikaci a adaptaci vidí respondenty nejmenší rozdíl.

8. Jaký vidíte problém s umístěním?

Tato otázka je zaměřena na problematiku umístění dvouletých dětí do tříd v mateřské škole z hlediska počtu pedagogů, počtu dětí ve třídě či vybavenosti mateřské školy.

Graf zobrazuje četnost zastoupení jednotlivých kategorií problémů s umístěním dvouletých dětí v MŠ.

Jedná se o polouzavřenou otázku s možnou mnohočetnou volbou ze čtyř odpovědí a doplněním otevřené odpovědi.

Více než tři čtvrtiny pedagogů (77,8 %) vidí jako problém umístění dvouletých dětí do MŠ velký počet dětí ve třídě. Polovina respondentů (50 %) pak udává nedostatek pedagogů na třídu. Třetina respondentů (33,3 %) zmiňuje vybavení MŠ (hygiena MŠ, materiální vybavení) a pouze jeden (5,6 %) poukazuje na kapacitu MŠ.

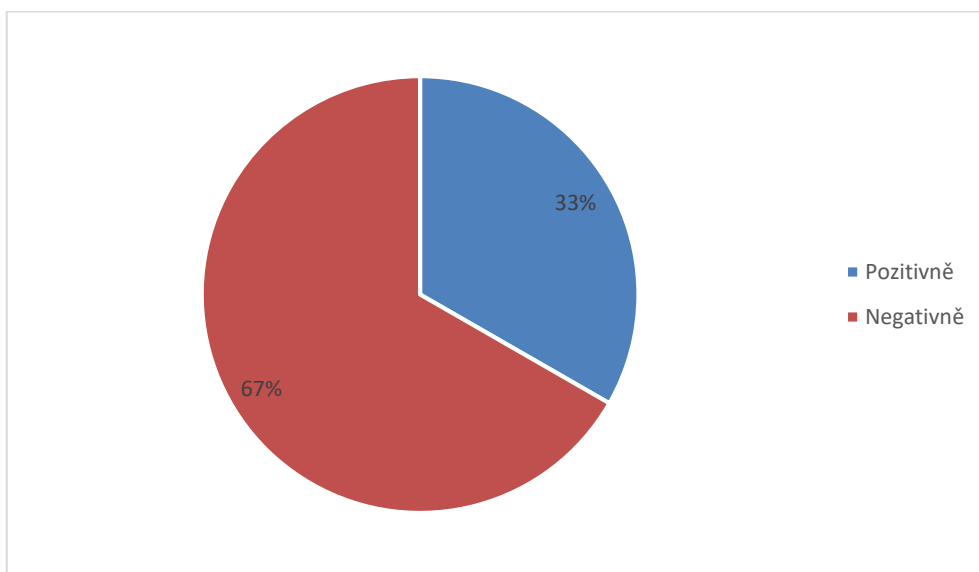
Názory respondentů uvedené v otevřených odpovědích dotazníku:

„Měla by to být skupina maximálně o 6-8 dětech.“

„Smíšené třídy.“

V této otázce respondenty uvedly, že největším problémem je počet dětí ve třídě. Následuje počet pedagogů na přímou výchovnou činnost. Další problém je vybavenost MŠ, ať už materiální nebo z hygienických důvodů. Nejmenší problém je kapacita školek.

9. Jak nahlížíte na přijímání dětí do MŠ?

V této otázce jsem se zaměřila na názor pedagoga, jak nahlíží na přijímání dvouletých dětí do mateřské školy.

Graf zachycuje podíl odpovědí respondentů vyjadřujících jejich pohled na přijímání dvouletých dětí do MŠ.

Otázka má charakter polouzavřené dichotomické položky s nucenou volbou ze dvou odpovědí s možnou doplňující odpovědí.

Třetina pedagogů (33,3 %) nahlíží na přijímání dvouletých dětí do MŠ pozitivně, zatímco zbývající dvě třetiny (67 %) vyjadřují negativní postoj.

Názory respondentů uvedené v otevřených odpovědích dotazníku:

„Dvouleté dítě patří k mamince, potřebuje jednu osobu pro sebe.“

„Myslím si, že dvouleté děti mají být v péči maminky a např. 2x týdně společně s maminkou navštěvovat klubíky - skupiny pro tyto děti.“

„Pokud by byl radikálně snížen počet dětí, byly třídy pouze s dvouletými dětmi a třídy byly vybaveny pouze nábytkem a hračkami vhodnými pro dvouleté děti, asi by byl můj názor pozitivní.“

„Pokud jsou kvalitní podmínky, proč ne.“

Většina respondentek uvedla, že vidí problém v přijímání z důvodů závislosti na matce. Dále vidí problém v nedostatečném vybavení a kvalitě podmínek.

9 VYHODNOCENÍ SKUPINOVÉHO ROZHOVORU

K setkání k rozhovoru na téma problematiky dvouletých dětí zařazených do běžné třídy mateřské školy bylo osloveno 20 pedagogů, účastnilo se 9 pedagogů z různých mateřských škol v okresech Rakovník a Kladno.

Rozhovor byl veden dle připravených osmi otázek a volné diskuze.

1. Jsou ve Vaší škole zařazené dvouleté děti ve smíšené třídě, nebo jsou ve věkové třídě 2 – 3 roky?

Většina učitelek se shodla na věkově smíšených třídách s dvouletými dětmi. Jen dvě učitelky, které jsou z větší MŠ, uvedly, že mají věkovou třídu 2 – 3 roky. V některých školkách dvouleté děti zařazují již delší dobu z důvodu nízkého počtu dětí (vesnické školky).

2. Kolik máte dvouletých dětí?

Zde byl rozdíl velký, některé učitelky uvedly, že mají 4 – 6 dětí na celkový počet třídy 24 (vesnické školky), jen 3 uvedly, že mají 3 děti dvouleté, a 2 učitelky uvedly, že mají 12 dětí ve třídě 2 – 3 roky s asistentem a chůvou.

3. Jsou sociálně vyzrálé?

Většina se učitelek se shodla, že je více dětí sociálně nevyzrálých. Zde pozorují velké rozdíly ve věku (2 – 2,5 a 3 roky) a složení tříd. Pokud je třída jen 2 – 3 roky, děti mají menší problém se socializací. Některé uvedly, že pokud dítě přichází do školky v průběhu roku, kdy dovrší dvou let, je zde ve většině případů problém s vyzrálostí dítěte. Většina uvedla, že jsou děti velmi závislé na matce.

4. Byla adaptace bez obtíží?

Zde je velká shoda názorů, že problém s adaptací má většina dětí. Jsou jen výjimky, kdy děti jsou připravené na kolektiv dětí v MŠ. Učitelky uvádí největší problém odloučení od matky, poté hygienu a následuje stolování a oblékání. Největší problém je již zmíněný v předchozí odpovědi, kdy dítě nastupuje během roku a čerstvě dvouleté. Dále když dítě nastoupí ve dvou letech a v MŠ je celý den (dítě má většinou strach, že se maminka nevrátí...).

5. Jste vybaveni na dvouleté děti (hračky, pomůcky, nábytek)?

Všechny učitelky uvedly, že nějaké hračky mají, ale vesměs jen sporadicky. Školky jsou zařízeny na děti od 3 let. Shodují se rovněž, že školy nemají dostatečné finance na vybavenost pro takto malé děti. Některé uvedly, že se ředitelé snaží dokoupit vybavení například ze šablon, ale je to velmi sporadické.

6. Máte v MŠ chůvu nebo asistentku?

Učitelky uvádí, že mají asistenty nebo chůvy hrazené ze šablon (na 1 rok). U většiny přetrvává obava z následujícího roku, kdy mít asistentku nebudou, jelikož na ní nebudou mít nárok (nemají zařazené dítě s IVP či s podpůrným opatřením).

7. Jste pro přijímání těchto dětí?

Všechny učitelky se shodly na názoru, že přijímat dvouleté děti ano, ale za podmínek, kdy je dítě schopno být v kolektivu a nemá problém s hygienou a socializací v kolektivu (je schopno být bez matky delší dobu). Objevuje se i názor, že ano, ale jen na dopoledne, nebo jen na některé dny v týdnu. Názor jedné učitelky je, že pokud dítě ve věku dva roky dochází do MŠ každý den a spí zde i po obědě, je to velmi náročné na psychiku. Tento názor byl velmi kladně hodnocen a všechny učitelky souhlasily.

8. Jaké jiné řešení vidíte k zařazování nebo nezařazování těchto dětí?

Shoda byla v tom, že pokud tyto děti zařazovat do MŠ, pak pouze vyzrálé a socializované a nejlépe do věkové třídy 2 – 3 roky, nebo omezeně do věkově smíšené třídy s maximálním počtem 4 dětí a jedním asistentem.

10 ZHODNOCENÍ VÝZKUMU

Dle výzkumu:

Dle dotazníkového šetření a následného rozhovoru většina pedagogů zaujímá negativní názor k přijímání dvouletých dětí do mateřské školy. Většina pedagogů vidí problematiku dvouletých dětí v socializaci, hygieně a samostatnosti dětí při sebeobsluze. Většina by uvítala menší počet takto malých dětí ve třídách z důvodu náročnosti práce a důležitou pomoc chůvy nebo asistenta. Větší část pedagogů uvádí náročnost z hlediska smíšené třídy. Také docházka dvouletých dětí by měla být omezena na určité dny nebo hodiny v kolektivu, aby dítě nebylo přetěžováno psychicky a neneslo si do dalších let negativní zkušenost z MŠ.

Dle literatury:

Názory na přijímání dětí v tomto věku do mateřských škol jsou různé. Většina odborníků, učitelů i rodičů se shodují na tom, že děti vstupem do mateřské školy mohou získat nové zkušenosti, je to pro ně první kontakt se svými vrstevníky a také možnost odpoutání se od rodiny. Rizika jsou nejčastěji vnímána taková, že mateřská škola nemůže docházku dítěte nějak omezit či zkrátit, vždy záleží na rodičích. Právě u dvouletých dětí není dlouhá doba, strávená v mateřské škole, ideální. Mateřská škola by neměla rodinnou péči přebírat, ale pouze doplňovat. Většina názorů učitelek je ale negativních. Množí se názory, že takto malé děti patří matce, nebo k chůvě a do školek nepatří. Do školek podle nich patří ty děti, které jsou bez plenek, dokáží se samy najíst, obléci, atd. ⁴⁶

---

⁴⁶ Mrázová, 2018.

Diskuse výsledků

Po srovnání použité literatury a dle výzkumu jsou v mnoha ohledech shodné v problematice přijímání dvouletých dětí do mateřských škol. Kde v mnoha případech pedagogové suplují rodiče a podmínky pro vzdělávání v mateřských školách není dostačujících.

11 ZÁVĚR

Většina populace se asi shodne na tom, že dítě do tří let by mělo být převážně v přítomnosti rodičů, mít jistotu v lidech kolem sebe, u kterých ví co očekávat a cítí se v bezpečí. Nemusí jít vždy o rodiče, může to být prarodič, teta či chůva. Jen učitelka v mateřské školce těžko, když má ve třídě spoustu dalších dětí. I když může dělit pozornost rovnocenně, nezbyde ji na jedno dítě mnoho času. Taková je realita.

Neexistuje jasné řešení pro to, zda je či není vhodné přijímat dvouleté děti do mateřských škol, avšak ze všech poznatků je jasné, že rozdíly mezi dvouletým a tříletým dítětem mohou, ale také nemusí být patrné. Většina učitelů se shodne na tom, že dvouleté dítě do školky nepatří, avšak je žádoucí se na možnost přijímání těchto dětí připravit. To, že byl zákon o povinnosti jejich přijímání nakonec zamítnut, neznamená, že v dalších letech nemůže zase přijít.

Realitou také je, že spousta školek přijímá dvouleté děti za určitých podmínek. Těmito podmínkami jsou, že dítě je bez plen, dokáže se samo najíst a po určité (adaptační) době je již na prostředí v mateřské škole zvyklé a těší se do ní. Co se týče věcných podmínek, není problém je v každé školce zařídit, ať už uzpůsobení prostoru, hraček či životosprávy.

Největší problém je vnímán právě ve větší starostlivosti o menší děti, které potřebují více pozornosti, a k tomu právě slouží adaptační období.

Spousta rodičů dává své dvouleté děti do mateřské školy pouze na dopoledne nebo jen na určité dny v týdnu. Někteří to dělají kvůli práci, brigádám, ale také kvůli socializaci a začlenění dítěte do kolektivu. Pokud se mateřská škola rozhodla, že děti v tomto věku bude přijímat, je pravděpodobné, že tomu má uzpůsobené podmínky, jak věcné, tak i vzdělávací. Otázkou zůstává, zda se mění i podmínky personální, tzn. zvýšený počet učitelů. To je jeden z hlavních problémů, který by se měl řešit v případě, že mateřské školy budou chtít nebo budou v budoucnu povinny přijímat děti tohoto věku.

Praktická část mé bakalářské práce byla zaměřena na dotazníkové šetření a následný rozhovor s pedagogy z mateřských škol. Dotazník byl rozeslán do devíti mateřských škol, kde odpovědělo devět pedagogů. Každá otázka je zaměřená na dvouleté děti v mateřské škole.

Cílem dotazníků a rozhovoru bylo zjištění názorů pedagogů na dvouleté děti a jejich přijetí a podmínky v mateřské škole.

Dle dotazníkového šetření a následného rozhovoru většina pedagogů zaujímá negativní názor k přijímání dvouletých dětí do mateřské školy. Většina pedagogů vidí problematiku dvouletých dětí v socializaci, hygieně a samostatnosti dětí při sebeobsluze. Většina by uvítala menší počet takto malých dětí ve třídách z důvodu náročnosti práce a důležitou pomoc chůvy nebo asistenta. Také docházka dvouletých dětí by měla být omezena na určité dny nebo hodiny v kolektivu, aby dítě nebylo přetěžováno psychicky a neneslo si do dalších let negativní zkušenost z MŠ (čas bez matky).

Z mého hlediska přijímání dvouletých dětí není zcela negativní. Dvouleté děti jsou běžně zařazovány do mateřských škol, zejména vesnických, kde je nedostatek dětí k naplnění třídy a třídy jsou věkově smíšené. Děti by měly být ale vyzrálé pro vstup do kolektivu, ne každé dítě je schopno zvládat odloučení od rodičů a respektovat pravidla a režim v mateřské škole. Tento problém si většina rodičů neuvědomuje a dává dvouleté děti do mateřské školy i na celý den.

Velký problém je i v nedostatečném personálním zabezpečení, v řadě MŠ chybí chůva nebo asistent. Nyní se tato situace řeší pomocí Šablon I a Šablon II a III, kdy ředitel má možnost si zvolit chůvu či asistenta.

12 SEZNAM LITERATURY

ALLEN, K. Marotz L. Přehled vývoje dítěte: od prenatálního období do 8 let. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-614-4. S.192

GREGORA M., Kropáčková Jana. Vývoj batolete: Od jednoho roku do tří let. Praha: Grada, 2016. 160 s. ISBN 978-80-271-9366-0.

KUTÁLKOVÁ, Dana. Vývoj dětské řeči krok za krokem. 2 akt. vyd. Praha: Grada, 2010. 134 s. ISBN 978-80-247-3080-6.

LANGMEIER, J., Krejčířová Dana. Vývojová psychologie. Praha: Grada, 2006. 368 s. ISBN 978-80-247-1284-0.

MATĚJČEK, Zdeněk. Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte: normy vývoje a vývojové milníky z pohledu psychologa : základní duševní potřeby dítěte : dítě a lidský svět. Praha: Grada, 2005. Pro rodiče. ISBN 80-247-0870-1

MERTIN, Václav a Ilona GILLERNOVÁ, ed. Psychologie pro učitelky mateřské školy. 2., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-627-8.

OPRAVILOVÁ, Eva. Předškolní pedagogika. Praha: Grada, 2016. 224 s. ISBN 978-80-247-5107-8.

VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie. Dětství a dospívání. Karolinum Press, 2012. 536 s. ISBN 978-80-246-2153-1.

INTERNETOVÉ ZDROJE

BÍLKOVÁ, Iva. Psychomotorický vývoj dítěte (31. - 36. Měsíc). In: www.nutriklub.cz (online). 2012-2019. Cit. 2019-03-14. Dostupné z: https://www.nutriklub.cz/clanek/psychomotoricky-vyvoj-ditete-31-36-mesic_

ČTK, idnes.cz. 2018-04-11. ODS uspěla s novelou rušící povinnost přijímat dvouleté děti do školky. In: www.idnes.cz (online). Cit. 2019-04-15. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/dvoulete-deti-materska-skolka-dva-roky.A180411_160017_domaci_evam

MRÁZOVÁ, Šárka. 2018-02-6. Dvouleté děti do školek nepatří, tvrdí učitelé. Zrušit jejich povinné přijímání chtějí i politici. In: www.zpravy.aktualne.cz (online). Cit. 2019-04-24.

Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/nekteri-poslanci-a-senatori-chteji-zrusit-povinnost-skolek-p/r~7d346e100b4e11e89efbac1f6b220ee8/?redirected=1556131699>

POHOŘELÝ, Svatopluk. Informační materiál ke vzdělávání dětí od 2 do 3 let. In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. 2017-01-16. Cit. 2019-03-14. Dostupné z: [file:///C:/Users/Uzivatel/Documents/Informacni%20material%20ke%20vzdelavani%20deti%20od%202%20do%203%20let%20web2-1%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Uzivatel/Documents/Informacni%20material%20ke%20vzdelavani%20deti%20od%202%20do%203%20let%20web2-1%20(2).pdf)

Splavcová, Hana. Vatalová Jana. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Praha: 2018.

TĚTHALOVÁ, Marie. 2017-07-10. Dvouleté děti jsme v mateřských školách měli vždy. In: www.rodina.cz (online). Cit. 2019-04-23. Dostupné z: <https://www.rodina.cz/clanek11049.htm>

13 PŘÍLOHY

Dotazník k tématu: Zařazení dvouletých dětí do MŠ.

Dobrý den,

Prosím o chvíli Vašeho času na vyplnění dotazníkového šetření k mé bakalářské práci. Jsem studentkou VŠ UK – Pedagogika.

Má práce se zabývá dvouletými dětmi v MŠ. Dotazník je anonymní a bude použit pouze pro účely vypracování mé bakalářské práce.

10. Kolik máte ve Vaší MŠ dvouletých dětí.

- a) 1 – 2
- b) 2- 4
- c) 4- více

Místo pro Váš názor

.....
.....

11. Jakou máte zkušenost s dvouletými dětmi

- a) Pozitivní
- b) Negativní

Místo pro Váš názor

.....
.....

12. Jaké je složení Vaší třídy

- a) věkově smíšená
- b) věk 2 – 3 roky

Místo pro Váš názor

.....
.....

13. Vyžadují tyto děti speciální péči

- a) Hygiena, oblékání, stolování
- b) Bezpečnost
- c) Socializace, adaptace
- d) Jiná
- e)

Žádná Místo pro Váš názor

.....
.....

14. Zvolila Vaše MŠ nějaké zvláštní podmínky pro přijetí dvouletých dětí

- a) Ne
- b) Ano a jaké.....

Místo pro Váš názor

.....
.....

15. Jste seznámeni s RVP a jeho úpravou pro vzdělávání těchto dětí

- a) Ano
- b) Ne
- c)

Místo pro Váš názor

.....
.....

16. Je RVP dostatečně upraven pro informovanost jak pracovat s těmito dětmi

- a) Ano
- b) Ne

Místo pro Váš názor

.....
.....

17. Co považujete za největší rozdíl mezi dvouletými a tří letými dětmi z hlediska vývoje

- a) Adaptace
- b) Sebeobsluha
- c) Komunikace
- d) Sociální vztahy
- e) Nevím

Místo pro Váš názor

.....
.....

18. Jaký vidíte problém s umístěním

- a) Nedostatek pedagogů na třídu
- b) Velký počet dětí ve třídě
- c) Kapacita MŠ
- d) Vybavení MŠ (hygiena, materiální vybavenost, prostor)

Místo pro Váš názor

.....
.....

19. Jak nahlížíte na přijímání dětí do MŠ

- a) Pozitivně
- b) Negativně

Místo pro Váš názor

.....

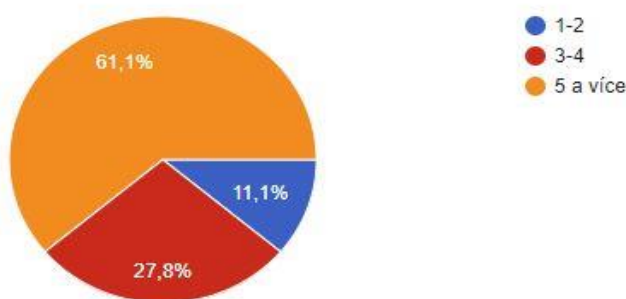
Cíl mého dotazníkového šetření a následně skupinového rozhovoru, bylo zjistit názor na problematiku přijímání dvouletých dětí do mateřské školy. Zde bylo osloveno několik mateřských škol a následně požádáno o účast, na skupinovém rozhovoru na toto téma. Zde se účastnilo 9 učitelek z různých mateřských škol ze středočeského kraje, okrese Rakovník a Kladno.

Vyhodnocení dotazníkového šetření

---

20. Kolik máte v MŠ dvouletých dětí.

- a) 1 – 2
- b) 2- 4
- c) 4- více

V první otázce jsem chtěla zjistit kolik je v mateřských školách dvouletých dětí.

Graf znázorňuje odpovědi respondentů, jaký mají počet dvouletých dětí ve své mateřské škole.

Nejvíce odpovědí je 5 a více dvouletých dětí v MŠ. Poté následuje 3 až 4 dvouleté děti. A nejméně je 1 až 2 dvouleté děti v MŠ.

Názor respondentů:

Ne vždy by musely chodit.

Ano, ale více zaměstnanců. Chůva jen na 4 hodiny.

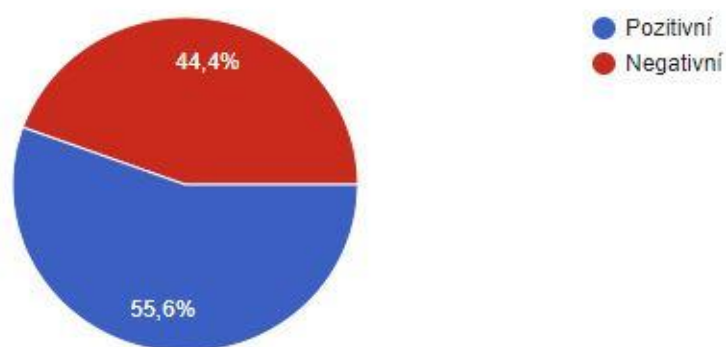
Máme speciální třídu pro 2 a 3 leté děti.

Doplňující odpovědi k dané otázce se vyjádřily 3 respondentky. Kdy souhlasí se zařazením dvouletých dětí do MŠ, ale za podmínek, kdy by děti chodily jen několik dní v týdnu, nebo aby byl posílen personál s časovou dotací pro vypomáhají chůvy a zajistit péči o dvouleté děti.

21. Jakou máte zkušenost s dvouletými dětmi

- a) Pozitivní
- b) Negativní

Názor respondentů:

Děti nejsou dostatečně vyspělé pro pobyt v MŠ a potřebují více péče ovšem od své maminky ne v kolektivu dětí od učitelky či chůvy

spíše pozitivní , jen jich nemůže být celá třída

většinou kladné

Ale také pozitivní

V pohodě, náročnější na organizaci.

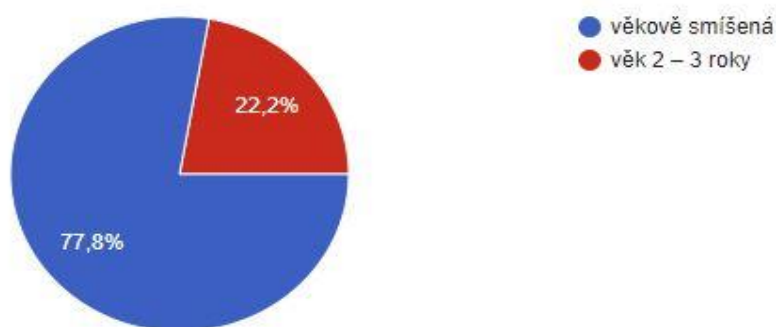
Neutrální. Záleží na celkovém složení třídy.

Určitě ne do smíšených tříd

Doplňující odpovědi k dané otázce se vyjádřily 7 respondentek. Většinou hodnotí zkušenost s dvouletými dětmi kladně. Mají výhrady k počtu dětí a složení tříd. Jedna respondentka se vyjádřila k sociální vyspělosti, kdy děti nejsou připravené být odloučeny od matky.

22. Jaké je složení Vaší třídy

- a) věkově smíšená
- b) věk 2 – 3 roky

Názor respondentů:

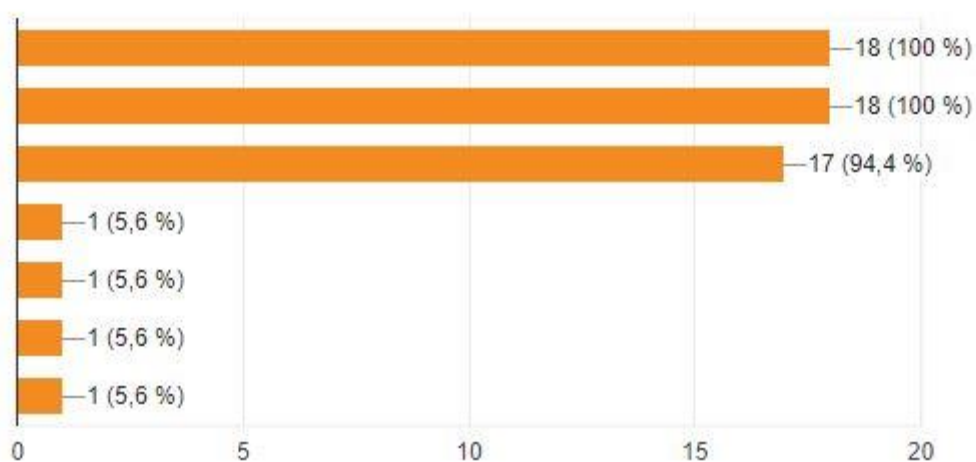
Nikdy jsem nebyla pro smíšené třídy.

Pokud 2leté dítě do mš tak toto ideál řešení

Většina respondentek uvádí smíšenou třídu. Jen čtvrtina uvádí třídu dle věku.

23. Vyžadují tyto děti speciální péči

- a) Hygiena, oblékání, stolování
- b) Bezpečnost
- c) Socializace, adaptace
- d) Jiná

Názor respondentů:

každé dvouleté dítě potřebuje jednu osobu pro sebe

určitě ...je to vše teprve v počátcích a děti potřebují zvláštní režim i péči

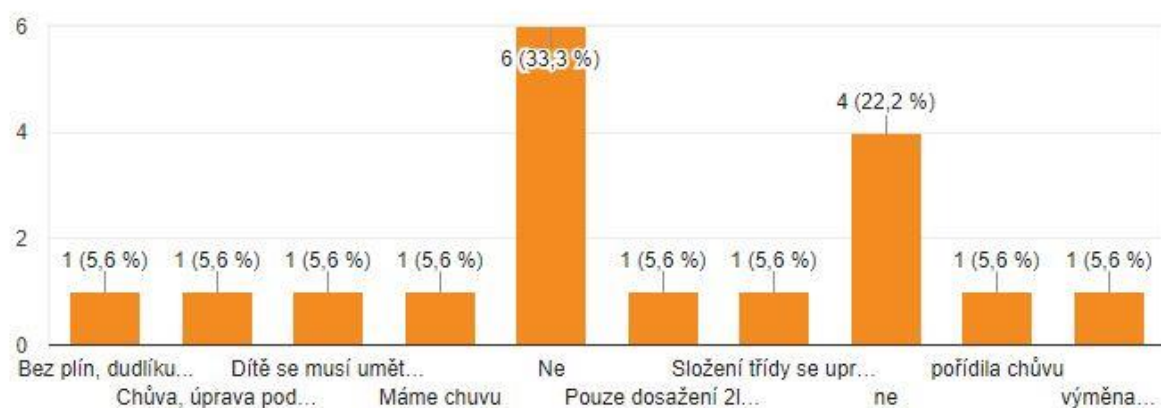
Máme 2 paní asistentky 2 učitelky

Všechny respondenty se shodly, že nevíce děti potřebují speciální péči v oblasti hygieny, oblékání a stolování a následuje stolování a bezpečnost dětí. Nejmenší speciální péči vidí v jiných věcech které nebyly uvedeny..

Dle názoru je potřeba se dětem více věnovat a tím by měli mít jiný režim a pomoc chůvy nebo asistentky.

24. Zvolila Vaše MŠ nějaké zvláštní podmínky pro přijetí dvouletých dětí

- a) Ne
- b) Ano a jaké.....

Názor respondentů:

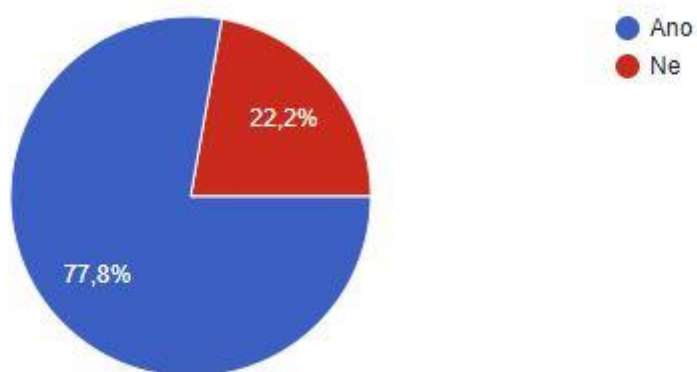
brali jsme i v minulosti

kdyby to šlo podmínila bych to potvrzením o zaměstnání matky

Zde se respondenty shodují

25. Jste seznámeni s RVP a jeho úpravou pro vzdělávání těchto dětí

- a) Ano
- b) Ne

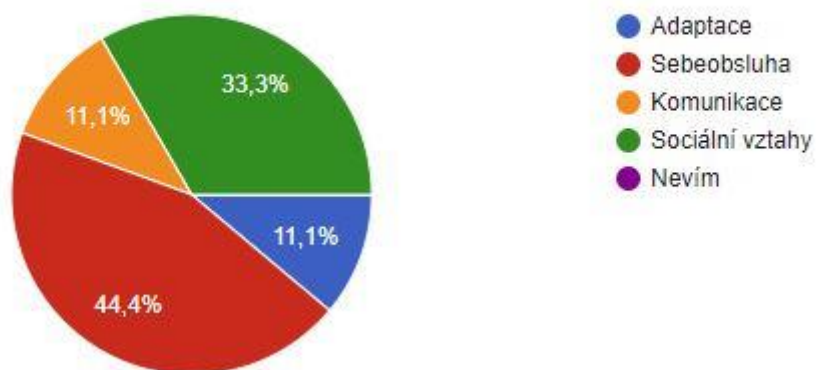
Většina respondentů uvedla, že jsou seznámeny s RVP a jeho inovací pro dvouleté děti v MŠ. Jen 22,2 % uvedlo, že s RVP po inovaci seznámeny nejsou.

Názor respondentů:

Úpravu jsem ještě nečetla

26. Co považujete za největší rozdíl mezi dvouletými a tříletými dětmi z hlediska vývoje

- a) Adaptace
- b) Sebeobsluha
- c) Komunikace
- d) Sociální vztahy
- e) Nevím

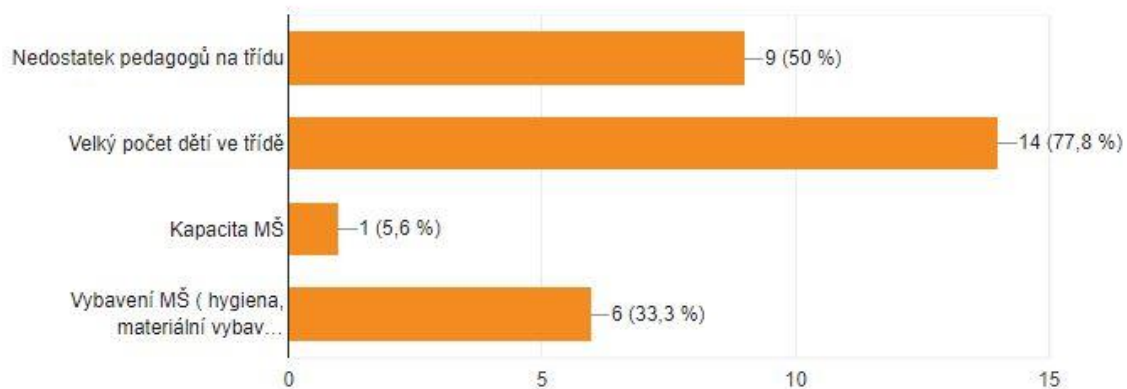
Názor respondentů:

většinu z toho z čeho jsem musela vybírat

Také komunikace, sociální vztahy

27. Jaký vidíte problém s umístěním

- a) Nedostatek pedagogů na třídu
- b) Velký počet dětí ve třídě
- c) Kapacita MŠ
- d) Vybavení MŠ (hygiena, materiální vybavenost, prostor)

Názor respondentů:

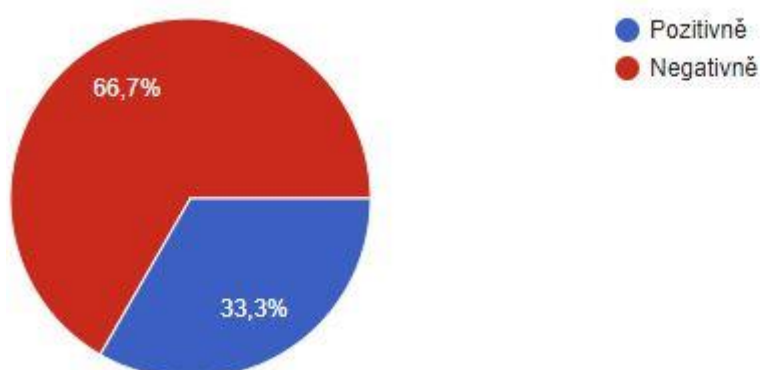
měla by to být skupina maximálně o 6-8 dětech

Smíšené třídy

V této otázce respondenty uvedly, největší problematiku počet dětí ve třídě. A následuje počet pedagogů na přímou výchovnou činnost. Další problém je vybavenost MŠ ať už materiální nebo z hygienických důvodů. Nejmenší problém je kapacita školek.

28. Jak nahlížíte na přijímání dětí do MŠ

- a) Pozitivně
- b) Negativně

Názor respondentů:

Dvouleté dítě patří k mamince ,potřebuje jednu osobu pro sebe

myslím si, že dvouleté děti mají být v péči maminky a např. 2x týdně společně s maminkou navštěvovat klubíky - skupiny pro tyto děti

Pokud by byl radikálně snížen počet dětí, byly třídy pouze s dvouletými dětmi a byly třídy vybaveny pouze nábytkem a hračkami vhodnými pro dvouleté děti, asi by byl můj názor pozitivní.

Pokud jsou kvalitní podmínky, proč ne.

Skupinový rozhovor.

K setkání na téma rozhovoru k problematice dvouletých dětí zařazených do běžné třídy mateřské školy, bylo osloveno 20 pedagogů, účastnilo se 9 pedagogů z různých mateřských škol.

Rozhovor byl veden dle připravených 8 otázek a volné diskuze.

1. Jsou ve Vaší škole zařazené dvouleté děti ve smíšené třídě, nebo jsou ve věkové třídě 2 – 3 roky?

Většina učitelek se shodla na věkově smíšených třídách s dvouletými dětmi. Jen dvě učitelky, které jsou z větší MŠ, uvedly, že mají věkovou třídu 2 – 3 roky. V některých školách dvouleté zařazují již delší dobu z důvodu nízkého počtu dětí (vesnické školky).

2. Kolik máte dvouletých dětí?

Zde byl rozdíl velký, některé učitelky uvedly, že mají 6 – 4 děti na celkový počet třídy 24

(vesnické školky), jen 3 uvedly, že mají 3 děti dvouleté a 2 učitelky uvedly, že mají 12 dětí ve třídě 2 – 3 roky s asistentem a chůvou.

3. Jsou sociálně vyzrálé?

Většina se učitelek se shodla, že je více dětí sociálně nevyzrálých. Zde pozorují velké rozdíly ve věku (2 – 2,5 a 3 roky) a složení tříd. Pokud je třída jen 2 – 3 roky, děti mají menší problém se socializací. Některé uvedly, že pokud dítě přichází do školky v průběhu roku, kdy dovrší dvou let, je zde ve většině případů problém vyzrálosti dítěte.

4. Byla adaptace bez obtíží?

Zde je velká shoda názorů, že problém s adaptací má většina dětí. Jsou jen výjimky, kdy děti jsou připravené na kolektiv dětí v MŠ. Učitelky uvádí největší problém odloučení od matky, poté hygiena a následuje stolování a oblékání. Nejvíce se vidí problém již zmíněný v předchozí odpovědi, kdy dítě nastupuje během roku a čerstvě dvouleté.

5. Jste vybaveni na dvouleté děti (hračky, pomůcky, nábytek) ?

Všechny učitelky uvedly, že nějaké hračky mají, ale vesměs jen sporadicky. Školky jsou zařízeny na děti a to od 3 let a poté je shoda, že školy nemají dostatečné finance na vybavenost pro takto malé děti. Některé uvedly, že se ředitel snaží dokoupit vybavení například ze šablon, ale je to velmi sporadické.

6. Máte v MŠ chůvu nebo asistentku?

Učitelky uvádí, že mají asistenty nebo chůvy hrazené ze šablon (na 1 rok). U většiny přetrvává obava z následujícího roku, kdy mít asistentku nebudou, jelikož na ní nebudou mít nárok (nemají zařazené dítě s IVP či s podpůrným opatřením).

7. Jste pro přijímání těchto dětí?

Všechny učitelky se shodly na názoru, že přijímat dvouleté děti ano, ale za podmínek, kdy je dítě schopno být v kolektivu a nemá problém s hygienou a socializací v kolektivu (je schopno být bez matky delší dobu). Poté byl názor, že ano ale jen na dopoledne, nebo jen některé dny v týdnu. Názor jedné učitelky že, pokud je dítě ve věku dva roky a dochází každý den a spí po obědě, je to velmi náročné na psychiku. Tento názor byl velmi kladně hodnocen a všechny učitelky souhlasily.

8. Jaké jiné řešení vidíte k zařazování nebo nezařazování těchto dětí?

Shoda byla, pokud tyto děti zařazovat do MŠ, tak pouze děti vyzrálé a socializované. Nejlépe do věkové třídy 2 – 3 roky. Nebo omezeně do věkově smíšené maximální počet by byl 4 děti a 1 asistent.

Závěr:

Většina učitelek vidí problematiku dvouletých dětí v socializaci, hygieně a samostatnosti dětí při sebeobsluze. Většina by uvítala menší počet takto malých dětí ve třídách z důvodu náročnosti práce a důležitá pomoc chůvy nebo asistenta. Také docházka dvouletých dětí by měla být omezena na určité dny nebo hodiny v kolektivu, aby dítě nebylo přetěžováno psychicky a neneslo si do dalších let negativní zkušenost z MŠ (čas bez matky).